

TANULÁSI UTAK SEGÍTÉSE

III. KÖTET

Szerk. Tózsá-Rigóné Nagy Judit

Magyar nyelv és irodalom tantárgy témaköreinek differentiálási lehetőségei

4. évfolyam

FOGALMAZÁS

DR. PERJÉSZINÉ FARKAS KRISZTINA

A TANULÁSI UTAK SEGÍTÉSE I-IX. kötetek szerzői:
DR. PERJESINÉ FARKAS KRISZTINA, NÉMETH RITA, KOVÁCS GIZELLA

Szerkesztette:
TÓZSA-RIGÓNÉ NAGY JUDIT

A kiadvány az EFOP 3.1.6-16-2017-00030 „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Miskolci Tankerületi Központnál” című projekt keretében készült.

Szakmai lektor: Csuka Veronika gyógypedagógus, intézményegység-vezető, a Zuglói Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola és EGYMI intézményegység-vezetője

Szerkesztőségi tagok: Lőrincz Judit a projekt szakmai vezetője, Demeter Krisztina intézményvezető és Tózsza-Rigóné Nagy Judit a Miskolci Tankerületi Központ szakmai vezetője

© A szerzők, 2021

© Miskolci Tankerületi Központ, 2021

Minden jog fenntartva.

Miskolci Tankerületi Központ, Miskolc
www.kk.gov.hu/miskolc
miskolc@kk.gov.hu

A kiadásért felel dr. László István tankerületi igazgató

A fedélterv Zsámba László grafikai terveinek felhasználásával készült.

A nyomdai előkészítést a Studio Ilgrasso Kft. végezte.

ISBN 978-615-6179-14-2ö

ISBN 978-615-6179-20-3

EFOP-3.1.6-16-2017-00030
A köznevelés esélyteremtő
szerepének erősítése a
Miskolci Tankerületi Központnál

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZAKÉRTŐI AJÁNLÁS

Dr. Perjésiné Farkas Krisztina a Tanulási utak segítése című kiadvány I-V. kötetében maximálisan szem előtt tartotta a kiadói célokat. Az egységes koncepciónak megfelelően, három képességszintre dolgozta ki a tantervi témaköröket, segítve ezzel az integráló intézményekben tanító pedagógusok munkáját. Külön elismerést érdemel az a törekvése, hogy a gyermekek számára megkönnyítse az elvontabb tananyagrészek megértését és elsajátítását. A tananyagot jól átláthatóan tagolta kisebb egységekre, emellett nagy hangsúlyt helyezett a lényegkiemelésre.

Mindkét évfolyam anyagában felvonultatja a modern tanulástechnikai módszereket, amelyeket a későbbi tanulmányaik során is sikeresen alkalmazhatnak a diákok. A szerző napjaink infokommunikációs kihívásaihoz is alkalmazkodott, hiszen, ahol csak lehetett, kihasználva az internet adta lehetőségeket, hasznos linkeket mellékel a tananyaghoz. Ezáltal, a kognitív képességek mellett, a gyermekek digitális kompetenciájának fejlesztését is nagyban elősegíti.

A szerző sokéves gyógypedagógusi tapasztalatainak és az anyanyelvi központ logopédusi szemléletének, valamint a többségi pedagógusokkal történő folyamatos konzultációinak köszönhetően mind az öt kiadvány maradéktalanul megfelel a korszerű pedagógiai elvárásoknak, így az olvasó figyelmébe ajánlom.

Csuka Veronika
gyógypedagógus

TARTALOMJEGYZÉK

A KIADVÁNY BEMUTATÁSA	7
A DIFFERENCIÁLÁSRÓL RÖVIDEN.....	8
A TANKÖNYVI OLDALAK ADAPTÁLÁSÁNAK ELVEI	11
A három képességszint rövid bemutatása	12
TÉMAKÖR: ISMÉTLÉS; A LEÍRÁS	14
Javaslatok a feldolgozáshoz	15
TÉMAKÖR: A LEVÉL	50
Javaslatok a feldolgozáshoz	50
TÉMAKÖR: ÍGY ÍRUNK MA.....	66
TÉMAKÖR: AZ INFORMÁCIÓKÖZLÉS EGYÉB MÓDJAI	87
TÉMAKÖR: A JELLEMZÉS	112
Javaslatok a feldolgozáshoz	112
LINKGYŰJTEMÉNY – GYAKOROLJ JÁTSZVA	136
FELHASZNÁLT IRODALOM	137

A FOGALMAZÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS ÉRTÉKES – DIFFERENCIÁLNI KELL

Számtalanszor halljuk-olvassuk az iskola feladatát elemző szakértők és véleménynyilvánítók részéről, hogy napjaink oktatási rendszerének egyik legnagyobb problémája a tananyag tartalmának elméleti jellege. Maguk a diákok és szüleik is gyakran szóvá teszik, hogy az iskola nem készít fel kellő hatékonysággal az élet kihívásaira, felesleges – gyorsan feledésbe merülő – ismeretekkel bombázza a gyerekeket.

Ha viszont a dolgok mélyére nézünk, rögtön megtaláljuk azokat az ellenpéldákat is, amelyek ennek az állításnak a cáfolására alkalmasak. Bár a közvélemény nem tartja számon a FOGALMAZÁS tantárgyat a jelentős „főtantárgyak” között, mégis a fogalmazásírást, később pedig az esszéírást az egyik legkomplexebb iskolai tevékenységnek tekinthetjük. A diákoknak ugyanis az ismereteik szintetizálása mellett olyan képességeiket és készségeiket kell megmozgatniuk a szövegalkotás során, amelyek fejlettsége meghatározza egész életük folyamán elvárható teljesítményüket és különböző élethelyzetekben a helytállásuk sikerességét.

Mindezek fényében érthető, ha a sajátos nevelési igényű gyermekek számára különösen nagy kihívást jelent egy jó fogalmazás elkészítése. Hiszen a valamely részképességzavarral, tanulási zavarral küzdő diákok nemritkán csak alig-alig vagy egyáltalán nem tudják kompenzálni a komplex feladatban képességbeli elmaradásukat. Hasonlóképpen a pedagógus számára is nehézséget okoz a fogalmazásírást tanítása során úgy segíteni az egyéni bánásmódot igénylő gyerekek munkavégzését, hogy közben megfelelő erőforrással tudják felvértezni őket hiányosságaik kiküszöbölésére.

Hiánypótló segítséget nyújt tehát jelen kötet megírásával a Miskolci Éltes Mátyás Óvoda, Általános Iskola és EGYMI utazó gyógypedagógusa, Dr. Perjésiné Farkas Krisztina tanító-logopédus, aki sokrétű gyógypedagógusi tapasztalatát és módszertani ötletességét kamatoztatva elvégezte a differenciálást leginkább megnehezítő, időigényes előkészítő háttérmunkát: átdolgozta a különböző képességszintek szükségleteihez igazodva az egyes tanórák tantervi egységeit, így egyszerűen elérhetővé vált valamennyi tanító számára a gyógypedagógusi szakértelemmel kidolgozott, a differenciált tanításhoz szükséges, különböző nehézségi szintű tananyag.

A *Tanulási utak segítése* kiadványunk harmadik kötete, a *Magyar nyelv és irodalom tantárgy témaköreinek differenciálási lehetőségei – 4. évfolyam* című könyv a fogalmazás órákon alkalmazható differenciált tananyagtartalmat tárja olvasói elé. Nagy előnye a kötetnek, hogy az elméleti háttérből kiindulva nemcsak a differenciálás lényegét láttatja, hanem a differenciálás eszközét is biztosítja a kollégák számára.

Az EFOP 3.1.6.-16-20017-00030 azonosító számú, *A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Miskolci Tankerületi Központnál* elnevezésű pályázat harmadik pillérében kiemelkedő feladatunknak tekintettük az integrált oktatásban részt vevő gyógypedagógusok és többségi pedagógusok szakmai megújítását. Számos továbbképzés, workshop és mentorációs tevékenység is szolgálta e célunk elérését, de a *Tanulási utak segítése* című kilenckötetes szakmai kiadványunk elkészítését várhatóan az egyik legnagyobb hatású eredménynek tekintjük.

A Miskolci Tankerületi Központ szakmai vezetése prioritásként kezeli az iskolai sikeresség megalapozását és az egyéni szükségletekhez igazodó, magas szintű oktatás feltételrendszerének megteremtését. A sajátos nevelési igényű és a hátrányokkal küzdő

gyermekek tanulmányi eredményességének alapját a felkészült, differenciálásban jártas, elkötelezett pedagógusok szakszerű, lelkiismeretes munkájában látjuk. Különösen fontos, hogy a pedagógusok számára minél komplexebb segítséget nyújthassunk e nehéz pedagógiai kihívásban. Ezért is fordítunk kiemelt figyelmet az utazó gyógypedagógus hálózat munkájának, és több kezdeményezéssel is azon dolgozunk, hogy minél korábban találkozzanak diákjaink azzal a segítő szakértelemmel, amely a tanító tevékenységét kiegészítve iskolai sikerességüket megalapozhatja.

Az EFOP 3.1.6.-16-20017-00030 azonosító számú, *A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Miskolci Tankerületi Központnál* elnevezésű pályázat keretében elkészült szakmai kiadványaink sorában a leggyakorlatiasabb *Tanulási utak segítése* I. – IX. kötetek szabadon másolhatók. Bízunk abban, hogy országszerte örömmel használják majd a pedagógusok, így valóban hozzájárultunk a differenciált óravezetés elősegítésével a pedagógiai gyakorlat megváltoztatásához és az így oktatott sajátos nevelési igényű diákok iskolai sikerességéhez.

Tózsá-Rigóné Nagy Judit
Miskolci Tankerületi Központ
szakmai vezető

A KIADVÁNY BEMUTATÁSA

A 4. és az 5. évfolyam számára készült kiadványsorozatunk a magyar nyelv és irodalom, a matematika, valamint a környezetismeret, illetve a természettudomány tantárgyak főbb tananyagrészeinek differenciált, átalakított változatát tartalmazza. Három képességszintre dolgoztunk ki adaptált tananyagokat és hozzájuk tartozó feladatokat:

- a) az átlagostól lassabban haladó,
- b) a csak néhány képességterületen elmaradó,
- c) és a minden képességterületen elmaradást mutató gyermekeknek.

Kiadványunk elsődleges célcsoportját az adott osztályfokon tanuló gyermekek képezik. A differenciált anyagok, feladatok nekik készültek – nyomtatható változatban. A másik célcsoportunk az érintett gyermekeket nevelő-oktató pedagógusok. Számukra módszertani útmutatót is készítettünk az egyes tantárgyak kiválasztott témaköreihez.

Fő célunk olyan, a gyermekek által használható anyagok készítése volt, melyekkel a tanítási órákon akár önállóan is tudnak dolgozni. Ugyanis az a tapasztalatunk, hogy a különféle tanulási korláttal küzdő gyermekek nehezen boldogulnak a tantárgyi követelményekkel és a tankönyvek, munkafüzetek feladataival. Nekik segítünk a tankönyvek szövegeinek és a munkafüzetek feladatainak a képességszintjüknek megfelelő differenciálási szempontok alapján történő átalakításával.

Munkánkhoz az új NAT és a hozzá tartozó Kerettantervek – Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára; Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára; Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam; Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam – követelményeit vesszük alapul. Munkánk során az Oktatási Hivatal által kiadott tankönyvekből dolgozunk. 5. évfolyamon a legújabb tankönyveket használjuk. Ahol több változata is elérhető a tankönyveknek, mint például a Természettudomány, vagy a Magyar nyelv és irodalom, ott mindegyik kiadást alapul vettük.

Az adaptált feladatlapok készítésénél a gyakorlatban dolgozó, az adott tantárgyakat tanító pedagógusok véleményét is maximálisan figyelembe vettük.

Bízunk benne, hogy kiadványunkkal hozzájárulhatunk a nehezen tanuló, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek minél sikeresebb iskolai megfeleléséhez, tanulmányi előmenetelük támogatásához.

Jelen kiadvány a 4. évfolyamos Magyar nyelv és irodalom tantárgyon belül a fogalmazás tantárgy egyes témaköreinek adaptált változatát tartalmazza.

A DIFFERENCIÁLÁSRÓL RÖVIDEN

A sajátos nevelési igényű tanulók számára 1993 óta van törvényi lehetőség arra, hogy a többi gyermekkel, tanulóval együtt, integráltan vegyenek részt a közoktatás, köznevelés rendszerében. Csákvári és Süvegesné, (2007)ⁱ szerint, az inklúzió nem csupán a tipikus és atipikus fejlődésű gyermekek közös tanulását jelenti, hanem az adott iskolai közösségbe való teljes befogadását, optimális fejlesztését. Az inkluzív iskola fő jellemzője, hogy alkalmazkodni tud a gyermekek különböző nevelési-oktatási igényeihez; az iskola vezetése és a teljes tantestület is azonosul az integráció gondolatával. A gyermekek igényeihez való alkalmazkodáshoz szükséges különféle tárgyi és személyi feltételek, tanítási programok, specifikus tantervek biztosítottasága, valamint a tanítási-tanulási folyamatokban egyéni differenciálás alkalmazása. (Kőpatakiné, 2011)ⁱⁱ

Az inkluzív intézményben dolgozó „pedagógus minden gyermekben a speciálisat, a rá jellemző egyedi sajátosságokat keresi, és látja meg. Természetesnek veszi, hogy a legtöbb gyermeknek valamikor, valamilyen témában tartósan vagy csak rövidebb ideig tanulási nehézségei támadnak, vagyis a tanulási nehézségeket a tanulási folyamat természetes velejárójaként kezeli, s nem feltétlenül a gyermekben keresi a hátráltató okokat. Az egyéniesített segítséget minden gyermeknek meg kell adni, illetve minden gyermeket képességei szerint kell terhelni.” (Csányi, 2000. 388. o.)ⁱⁱⁱ. Ezt a fajta egyéniesített segítséget elsősorban a differenciált tanulásszervezéssel tudjuk biztosítani.

A differenciálás egy olyan folyamat, „amelynek eredményeképpen a tanítást az egyes tanulók egyéni szükségleteihez igazítjuk.” (Papp, 2006. 14. o.)^{iv} Egy osztálytermen belül a tanulók számos szempontból különbözhetnek egymástól: különbözhet az előzetes tudásuk, képességeik, érdeklődésük, késztetésük, motivációjuk, tanulási céljuk, tempójuk, pszichés állapotuk stb. (Gaál, 2000)^v. A differenciálás különböző módjainak alkalmazására csak a tanulók egyéni sajátosságainak ismeretében kerülhet sor. (Gaál, 2000)^{vi}

A differenciált tanulásirányítás nem csupán arra alkalmas, hogy a tanulási korlátokat mutató tanulók eredeti tanulócsoportjukban fejlődhessenek, hanem arra is, hogy az osztályban esetlegesen felmerülő tanulási problémákat csökkentsük (Gaál, 2000)^{vii}, alkalmazkodjunk nem csupán a sajátos nevelési igényű gyermekek, hanem minden tanuló egyéni tanulási sajátosságához.

Érdemes figyelembe venni, hogy nem minden diáknak szükséges ugyanazt a feladatot ugyanolyan módon, vagy ugyanolyan szinten elvégeznie. Kiemelt jelentőségű ugyanakkor elismerni minden diák munkájának fontosságát, és értékes voltát. (Heacox, 2006)^{viii}

A sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek tanítása során a szakértői véleményünkben szereplő, az

illetékes szakértői bizottság személyre szólóan meghatározott differenciálási előírásait kell betartani.

A továbbiakban bemutatjuk a differenciálás különböző módjait, formáit, melyek figyelembevételével nemcsak a szakértői diagnózissal rendelkező, hanem a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek egyéni sajátosságaihoz is jobban tudunk igazodni.

A differenciálás módjai

Differenciálás a segítségadásban: Egy tanulási korlátokkal küzdő tanulónak általában több segítségre van szüksége, mint az átlagosan fejlődő társainak. Segítséget jelenthet:

- a feladat megismétlése egyszerűbb nyelvi megfogalmazásban;
- a feladat kis lépésekre bontása, és a végrehajtás ellenőrzése minden lépés után
- példa bemutatása;
- analógiák alkalmazása;
- mintaadás. (Gaál, 2000)^{ix}

Differenciálhatunk a feladatok mennyisége terén is. Egy lassabb tempóban haladó, tanulási korlátokkal küzdő tanuló ugyanannyi idő alatt kevesebb információ feldolgozására, kevesebb feladat elvégzésére képes, mint társai (Gaál, 2000)^x. Ezt figyelembe kell venni a tanítási órán, a házi feladatok meghatározásánál, vagy a számonkérésnél. Egy dolgozat megírásakor kérhetjük a tanulótól, hogy bizonyos feladatokat hagyjon ki. A legoptimálisabb az lenne, ha már eleve másik, kevesebb feladatot tartalmazó dolgozatot kapna, mint társai. A diszlexiás gyermekeknek, például, nagy segítséget jelenthet egy szövegértési felmérés során, ha rövidebb szöveget kell értelmezniük.

Differenciálhatunk a feladatok technikai kivitelezése alapján is. Például egy diszgráfiával küzdő gyermek számára az összekötést, egyeztetést, aláhúzást, színezést, karikázást stb. igénylő feladattípusok sokkal célravezetőbbek, mint a kifejtendő kérdések. (Gaál, 2000)^{xi} Egyes tanulóknak komoly gondot okoz az írásbeli instrukciók, feladatok értelmezése, ezért az ő esetükben a szóbeli számonkérést kell előtérbe helyezni.

A feladatok összeállításánál **differenciálhatunk** a szerint is, hogy a gyermeknek **melyik intelligencia területe fejlettebb**. A Howard Gardner-féle intelligencia területek a következők: verbális, vizuális, matematikai-logikai, gyakorlati, zenei, testi-kinesztéziás, intraperszonális, interperszonális intelligencia. (Kereszty és Lányi, 2017)^{xii} Például egy mese feldolgozásakor a jó gyakorlati érzékkel rendelkező, tanulásban akadályozott gyermeket bevonhatjuk a történet eljátszásába. Ugyanakkor, egy diszlexiás gyermek, akinek viszont a matematikai-logikai intelligenciája erős, adhatunk olyan feladatot, hogy állítsa időrendi sorrendbe a mese eseményeit és magyarázza meg a főbb összefüggéseket.

Differenciálhatunk a feladatok megoldására szánt idő szerint is. Az összetettebb feladatok megoldására, egy-egy vers, vagy szabály megtanulására biztosíthatunk több időt a lassabban haladó gyermekek számára.

A tanulók egyéni sajátosságaihoz a különféle módon megfogalmazott **utasításokkal** is tudunk alkalmazkodni (Gaál, 2000)^{xiii}. Az olvasási zavarral küzdő, vagy tanulásban

akadályozott tanulóknak, például, nagy segítséget jelenthet a feladatok egyszerűbb megfogalmazása.

Differenciálhatunk a tanulók között a **gondolkodási szintjük** szerint is. A differenciálás alapját **Benjamin S. Bloom gondolkodási szintjei is adhatják**, melyek a következők: a tudás, a megértés, az alkalmazás, az elemzés, az értékelés és a szintézis szintje (Kereszty és Lányi, 2017)^{xiv}. A **tudás** a gondolkodás legkevésbé összetett fajtája, amikor a tanulók felidéznek a megtanult ismereteket, a **megértés** szintjén már képesek megmagyarázni, összefoglalni, vagy leírni azokat. Az **alkalmazás** szintjén az előzetes ismeretek alapján születik egy alkotás, például plakát, szemléltető rajz, vagy képmontázs. Az **elemzés** szintjén a gyermekek a kritikus vizsgálat előtt részekre tudják bontani az ismeretanyagot, az **értékelés** szintjén kritériumok alapján meghatározzák annak értékét. A **szintézis** azt jelenti, hogy új, vagy más módon állítjuk össze a gondolati tartalmat. (Heacox, 2006)^{xv}

Differenciálás az eszközhasználat szintjén: A tanulási korlátokkal küzdő tanulók nagy részének szüksége lehet különféle segédeszközökre a tanulás folyamatában, vagy a számonkérésnél. Egy diszkalkuliás gyermeknek a matematika tantárgy tanulása során nem csupán az első két évfolyamon lehet szüksége számolólapokra, korongokra, hanem még a felső tagozatban is használhat segédeszközt, akár számológépet. Az írás terén nehézséggel küzdő tanulóknak pedig a számítógép, vagy a tablet lehet hasznos segédeszköz.

Differenciálás a szociális keretek szintjén: A gyermekek egy része szívesen tanul egyedül, míg mások hatékonyabbak, ha párban vagy kiscsoportban tudnak tanulni (Gaál, 2000)^{xvi}. A sajátos nevelési igényű tanulóknak különösen nagy segítség lehet, ha párban vagy kiscsoportban tanulhatnak. (Gaál, 2000)^{xvii} Egy társ jó ösztönzést jelenthet, hiszen a gyermekek gondolkodásmódja közelebb áll egymáshoz, mint a felnőtteké; ráadásul a páros, vagy kiscsoportos munka oldhatja a sajátos nevelési igényű gyermek esetleges elszigetelődését. (Gaál, 2000)^{xviii}

Differenciálás a célok szintjén: Mivel a tanulási korlátokkal küzdő tanulók fejlődési tempója eltérő a társaikétól, ezért nehéz lenne azonos célokat kitűzni minden egyes tanuló számára. A sajátos nevelési igényű tanulók esetén érdemes mérlegelni, hogy mi az a szilárd és biztos tudás az adott tantárgyon, témakörön belül, amit el kell érünk, és amire építhetünk. (Gaál, 2000)^{xix}

Differenciálás az értékelésben: Ha a tanulásszervezés során igyekszünk a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló sajátosságaihoz alkalmazkodni, érdemes lenne a tanulót önmagához mérni a fejlődésében. Ennek megjelenítésére az egyik legalkalmasabb formának a leíró szöveges értékelés tűnik (Gaál, 2000^{xx}).

Azt, hogy egy tanulási nehézséggel küzdő gyermeknek, tanulónak milyen mértékben, mely tantárgyból vagy területeken van szüksége differenciálásra, csak az ő alapos ismeretében tudjuk megállapítani. Érdemes együttműködni a fejlesztést végző szakemberrel, és közösen meghatározni, hogy melyek a differenciált tanulás legoptimálisabb formái.

A közös gondolkodás és a korábban bemutatott differenciálási eljárások ismerete segítségünkre lesz olyan egyénre szabott tanulási tevékenységek megtervezésében, melyek során a szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek mellett, minden olyan tanítványunk kiteljesedhet, akinek az iskolai előmenetele valamilyen oknál fogva elakadt. (Heacox, 2006)^{xxi}

A TANKÖNYVI OLDALAK ADAPTÁLÁSÁNAK ELVEI

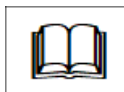
A kiadvány a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozó – Kerettanterv az általános iskola 5 –8. évfolyama számára^{xxii}, Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam – figyelembevételével a 4. osztályos *Magyar nyelv és irodalom* tantárgyon belül a nyelvtan tantárgy meghatározott témaköreit dolgozza fel. Az egyes tankönyvi és munkafüzeti tananyagok differenciált használatához **három képességszintnek megfelelően**, jól megkülönböztethető szimbólumokkal jelzett összefoglalókat, és feladatsorokat készítettünk.

A tekercs szimbólum az átlagosnál lassabban haladó.

a toll szimbólum a néhány képességterületen elmaradást mutató.

míg a könyv szimbólum a minden képességterületen elmaradó tanulók számára összeállított segédanyagot jelzi.

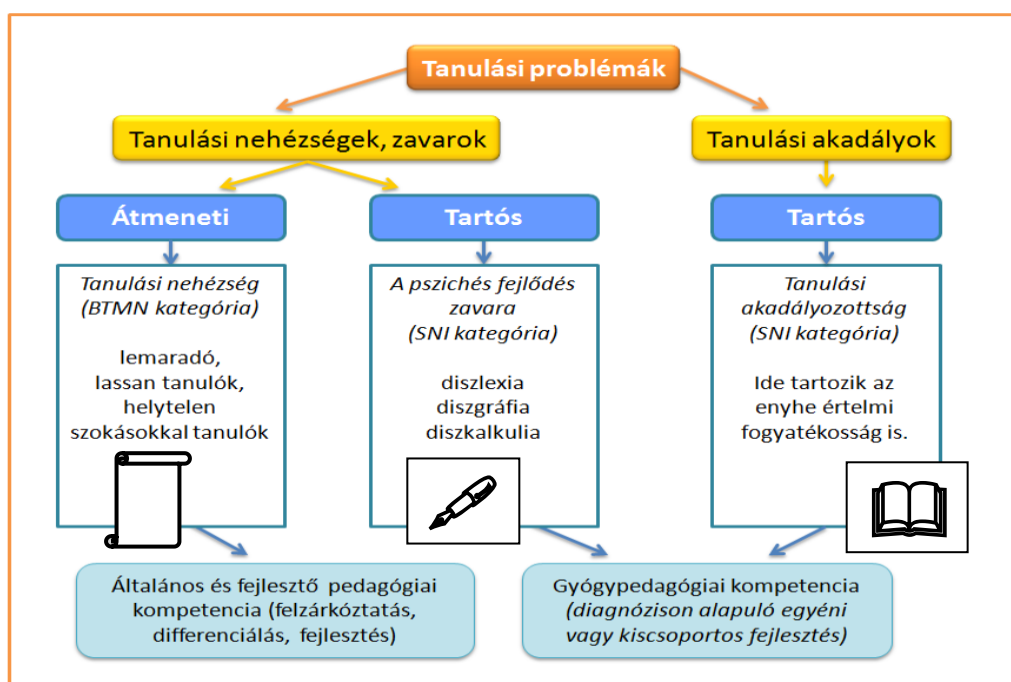
Mindhárom gyermekcsoportra jellemző a tanulási folyamat valamilyen szempontból átmeneti vagy tartós korlátozottsága. Az elakadások okai lehetnek egyéni belüliek, például, egy-egy képességterület lassabb ütemű érése. A külső okok közé sorolhatjuk a megváltozott körülményeket, mint a szülők válása, vagy egy költözés.

Az alábbi táblázat érzékletesen szemlélteti a három csoport közötti különbségeket és összefüggéseket.¹

¹ Fekete-Darmos Ivett, Radics Márta: Módszertani segédanyag diszlexiás gyermekek iskolai megsegítéséhez; Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, 6725 Szeged, Bécsi krt. 38.; 2018. 8.p.

(Forrás: internet; utolsó letöltés: 2020. 08. 03.

<http://csmpsz.hu/wp-content/uploads/2019/01/Modszertani-segedanyag-diszlexias-gyermekek-iskolai-megsegiteséhez.pdf>

A tanulási problémák fajtái (Farkasné nyomán, 2006)

Ebben a kiadványban szándékosan nem az ismert három elnevezést használtuk, mert semmiképp sem szerettük volna a gyermekeket a szakirodalmi kategóriákba besorítani, hisz ezekhez először is Szakszolgálat által végzett vizsgálat és szakvélemény szükséges. A pedagógusok a saját osztályukban tudják, mely tanulók sorolhatók papír nélkül is valamelyik csoportba.

Utazó gyógypedagógusokként számos többségi intézmény magas színvonalú szakmai munkájába nyerünk betekintést. A következőkben a saját tapasztalataink, valamint a pedagógusokkal rendszeresen folytatott munkamegbeszélések alapján készítettünk rövid jellemzést a megsegítést igénylő gyermekekről.

A három képességszint rövid bemutatása

Az átlagosnál lassabban haladó gyermekek

Ők azok, akik bizonyos tantárgyakból nem tudnak eleget teljesíteni a követelményeket. Ennek hátterében általában egy-egy képességterület gyengébb működése állhat. Például gyenge figyelem, memória, beszédészlelés, szókincs eredményezhet nehézséget a helyesírás vagy a számolás készségszintű elsajátításában, melyet még sok esetben szövegértési gondok is súlyosbíthatnak.

Előfordulhat az is, hogy egy jól tanuló diák teljesítménye visszaesik. Ennek számos környezeti oka is lehet. Például, ha a család gyakori költözése, vagy visszatérő betegségek miatt a gyermek sokat hiányzik. Ilyenkor nehéz követni a tanítási folyamatot, és megfelelni az iskolai elvárásoknak. A sikertelenség a gyermek magatartásának romlását is okozhatja.

A néhány képességterületen elmaradást mutató gyermekek

Ezeknek a gyermekeknek az iskolai teljesítménye egy vagy több területen tartósan elmarad az életkoruk és az értelmi képességeik alapján elvárható szinttől. A tanulási korlátok egy-egy részterületen jelennek meg, jellemzően az olvasás, írás, számolás terén, valamint a beszédtanulás folyamatában mutatkozik meg a gyermekek eredménytelensége. Ahogy a táblázat is mutatja, erre a csoportra a pszichés fejlődés zavara jellemző, mely megnyilvánulhat a diszlexia (olvasási zavar), a diszgráfia (írás zavar), a diszortográfia (helyesírás zavar), vagy a diszkalkulia (számolási zavar) jellemző tüneteiben.

Az ő szintjükre kidolgozott feladatokat az olyan gyermekeknek is javasoljuk, akik a fent leírt diagnózisokkal nem rendelkeznek, de bizonyos képességeik lassabb ütemű fejlődése okán az iskolai feladatokban alul teljesítenek. Nehézséget tapasztalhatunk akár több részképességterület, a figyelem, a memória, a nyelvi készségek, a vizuális és auditív észlelés, a gondolkodás, vagy a munkatempó terén is.

A tanulási kudarcok gyakran eredményeznek gyenge motivációt és kihívó viselkedést.

A minden képességterületen elmaradást mutató gyermekek

Ennek a csoportnak a tanulmányi előmenetele jelentősen, tartósan és átfogóan korlátozott. Minden képességterületen lassabb ütemű fejlődést tapasztalhatunk náluk. A kultúrtechnikák elsajátításában és a tantárgyi ismeretek megtanulásában is nehezen boldogulnak. Jellemző rájuk a kognitív, a szociális, a kommunikációs, vagy az orientációs képességek éretlensége, melyhez gyakran alulmotiváltság, és magatartási problémák is társulhatnak.

A gyógypedagógia fogalomrendszere szerint az ilyen gyermekek nagy többsége a „tanulásban akadályozottak” csoportjába tartozik.

A csoportok között nem tudunk merev határvonalat húzni. Azt, hogy egy gyermeknek melyik szintre kidolgozott feladatsort kínáljuk fel, függ az önmagához mért fejlődésétől, a pillanatnyi testi, lelki, figyelmi állapotától, és a motiváltsági szintjétől.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSUNK alapjai leegyszerűsítve, egy mondatban összefoglalva, amely elv követésével a többségi iskolákban tanító pedagógusok is tudnak differenciáló feladatlapokat készíteni:

- **az átlagostól lassabban haladó gyermekek számára:** a tananyag, és a feladatok mennyiségének csökkentése
- **a néhány képességterületen elmaradást mutató gyermekek számára:** a tananyag mennyiségének csökkentése, a feladatok elvégzéséhez a kellő segítség megadása

- **a minden képességterületen elmaradást mutató tanulók számára:** a tananyag, és a feladatok mennyiségének erős csökkentése, a szövegek egyszerűsítése.

Kiadványunkban az alább felsorolt témakörökhöz találunk a kedves kollégák 3 képességszintre kidolgozott, adaptált, differenciáló feladatlapokat:

- 1) Ismétlés
- 2) A leírás
- 3) A levél
- 4) Így írunk ma
- 5) Az információközlés egyéb módjai
- 6) A jellemzés

Munkánk során figyelembe vettük a 2020. évi Kerettantervet^{xxiii}, és a jelenleg használatban lévő OFI Újgenerációs tankönyveket, munkafüzeteket^{xxiv} használtuk alapforrásként, az ismeretanyagokat, differenciált feladatlap-sort ezek felhasználásával állítottuk össze.

TÉMAKÖR: ISMÉTLÉS; A LEÍRÁS

FEJLESZTÉSI CÉLOK

A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.

Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről.

A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.

A tanuló

- a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ;
- adott, vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával;
- a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi;
- figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára;
- a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.

FOGALMAK

témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; leírás,

Javaslatok a feldolgozáshoz

Feldolgozásunk során az ismétlést egy szerkezeti egységként kezeljük a második témakörrel, a lírással. Bemutatunk egy elbeszélő szöveget, és ugyanabban a témában egy leíró fogalmazást.

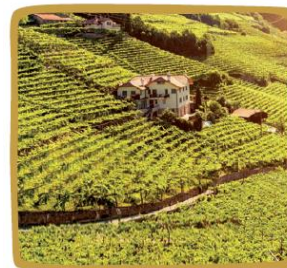
Fontos megértetni a tanulókkal, hogy mi a különbség az elbeszélés és a leírás között. Feladatainkat úgy állítottuk össze, hogy ehhez segítséget adjunk.

Tapasztalataink szerint a fogalmazástanítás legnagyobb nehézsége, hogy a tanulók nagy százalékának szegényes a szókincse. Ezért, a tananyagtól függetlenül, magyar óráinkon iktassunk be szókincsfejlesztő játékokat: a szólánctól kezdve, a tematikus szógyűjtő versenyeken át, egészen a Story-kocka játékig minden nagyon hasznos lehet.

Az írásbeli fogalmazás előtt beszéltesük a gyerekeket, mondják el az adott témában a gondolataikat. Ha hangosan kimondják, jobban tudják ellenőrizni is a mondataikat, utána már könnyebb leírni.

A LEÍRÁS

Ismételjünk!

Harmadik osztályban az **elbeszélésről** tanultatok.

Lássunk erre egy példát:

Szüreteltünk

Vasárnap a családnak nagyapám szőlejébe ment szüretelni.

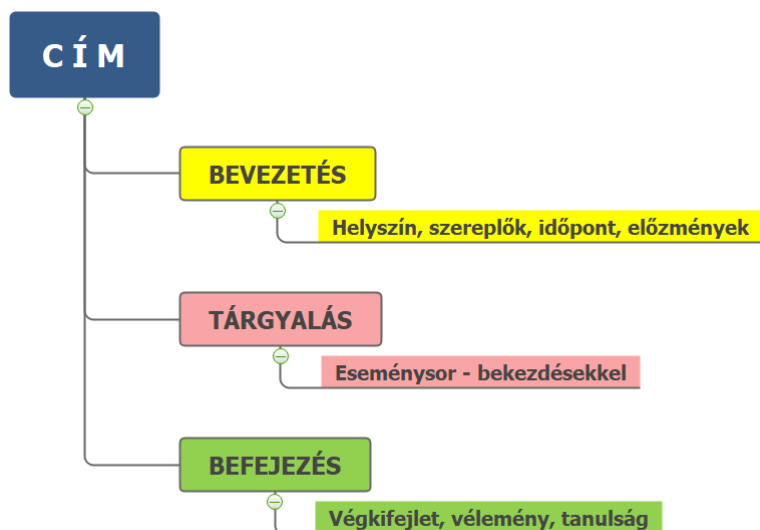
Nagyapám irányította a munkát. A férfiaknak puttyont akasztott a vállukra, a nők és a gyerekek vödröket és szüretelőollókat kaptak. Papám a lelkünkre kötötte, hogy úgy vágjuk le a fürtöket, hogy ne peregjenek le a földre a szemek. Mikor egy vödröt teleszedtünk, a szőlőt puttyonyba öntöttük. A férfiak meg lecipelték a kádakba a bor-nak valót. Munka közben beszélgettünk, daloltunk, nevetgélünk. Néha megálltuk egy kicsit: pihentünk és falatoztunk a szőlőből. Ebédre nagymama bográcsgulyást főzött. Mind felfaltuk. Estére a kádak megteltek szőlővel. Nagyapám örült a termés-nek. Megkóstoltuk a szőlő levét is.

Nagyon szeretem a családi szüreteket. Együtt vagyunk, és mindenki jókedvű!

Az elbeszélés:

Eseményt, történetet mond el.

Szerkezete:

Ebben a tanévben a **LEÍRÁSSAL** fogunk megismerkedni.

Olvasd el az alábbi szöveget:

A szőlőhegyünk

Az egész családnak nagyon büszke nagyapám szőlőbirtokára, vagy ahogy ő mondja: szőlejére.

Ahogy közeledünk, már messziről látszanak a hegyoldalon katonásan sorakozó szőlőtőkék. Meglátszik a szőlőn nagyapa egész éves gondos munkája. Most, ősszel aztán roskadoznak is a vesszők az érett szőlőfürtöktől. Van olyan óriási fürt szakértő nagyapám borszőlőjében, amelyiken akár 300 zamatos szőlőszem is nő. A hatalmas fürtök vékony héjú, lédús és sok cukrot tartalmazó szemeiből nagyon finom must készül. Nekem a szép, nagy szemű, ropogós húsú csemegeszőlő a kedvencem. Ezért ültetett ilyen is egy pár tőkével.

Sok felnőtt csudájára jár a papám szőlejének. Hát még mennyien a borának!

Ha összehasonlítjuk az előző, „Szüreteltünk” című fogalmazással, megállapíthatjuk:

- ➔ ebben a szövegben nem történetet olvastunk, hanem egy szőlőhegyet mutatott be nekünk az írója;
- ➔ a CÍM nagyon jól jelzi, miről fog szólni a fogalmazás: A szőlőhegyünk;

az elbeszélés és a leírás között vannak hasonlóságok, és különbségek:

HASONLÓSÁG	
Elbeszélés	Leírás
Különálló fogalmazásként van címük.	
Mind a kettőt három fő részre tagoljuk.	
Bevezetés	
Tárgyalás A tartalmilag összefüggő kisebb részeket bekezdésekre tagoljuk.	
Befejezés	

KÜLÖNBSÉG	
Elbeszélés	Leírás
A cím után eseményt mond el.	A cím után valakit vagy valamit bemutat.
Az események általában időrendben állnak.	A bemutatásnak sorrendje van.
A helyszín, az időpont, a szereplők, az előzmény megjelölése.	A leírás témájának megnevezése, az ok közlése.
A lényeges események megfogalmazása.	A leírás tárgyát alkotó élőlény, tárgy stb. szemléletes, érzékeltes bemutatása.
A történet lezárása: megállapítás, állásfoglalás, vélemény, tanulság, kívánság stb.	A leírás tárgyához kapcsolódó saját érzelmek, tapasztalatok összefoglalása.

Nem csak a szőlőhegyről, hanem sok minden másról is lehet leíró fogalmazást írni: személyekről, állatokról, növényekről, tárgyakról, vagy akár egy játékról, annak szabályáról.

Ahhoz, hogy jó leírást tudjunk írni, első lépés az

ANYAGGYŰJTÉS

Már tavaly is tanultátok az anyaggyűjtés módjait:

tapasztalat

megfigyelés

emlékezés

olvasás

elképzelés

És ami még fontos: gyűjts szavakat, melyeket fel fogsz használni a téma írásánál: igéket, főneveket, mellékneveket.

Ha egy szót többször szeretnél leírni, próbálj helyettük rokonértelmű szavakat használni.

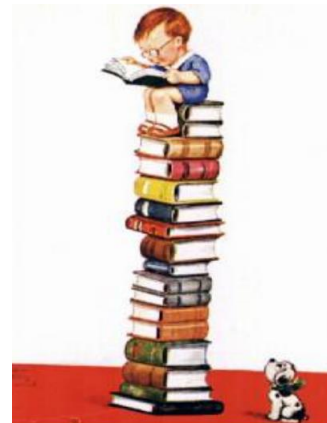
Gyűjts a következő szavakhoz rokon értelmű szavakat:

megy:

van:

kutya:

cica:

Olvassátok el egy 4.-es fiú fogalmazását!

Az én birodalmam

Eddig a húgommal laktam egy szobában, de tegnap óta saját szobám lett.

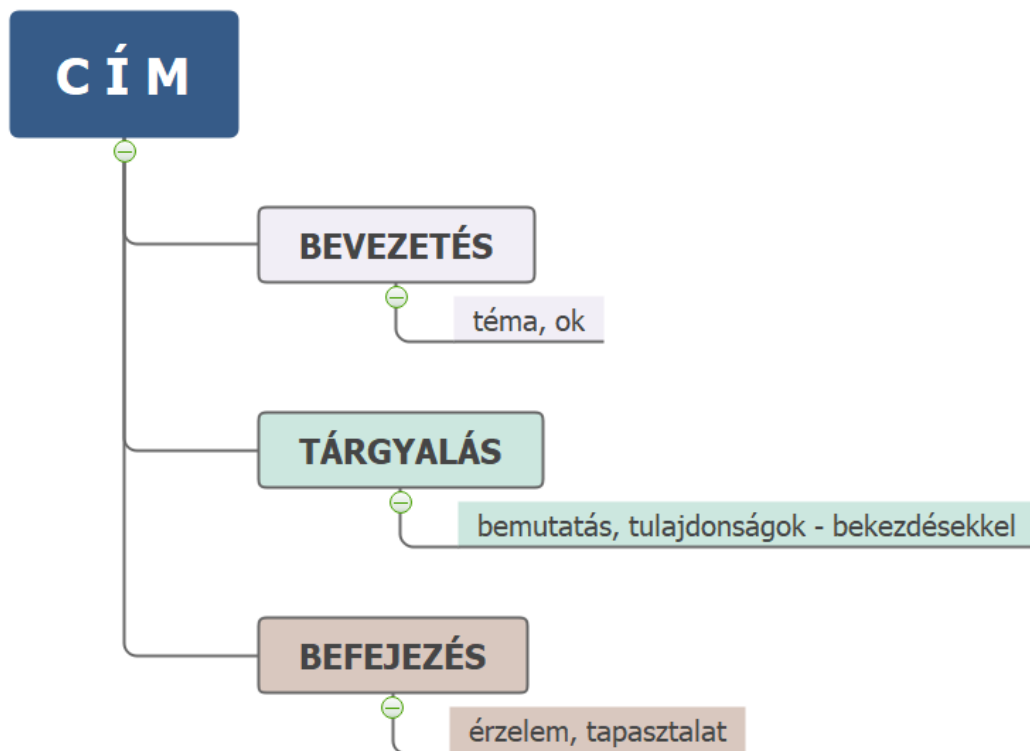
Az én kis kuckóm téglalap alakú. Az ajtó-tól jobbra, a rövidebb oldalon egy nagy ablak teszi világossá. Mellette a jobb sarokban áll az íróasztalom egy kényelmes székkel. Az asztal mellé raktam egy polcot, amin végre az összes könyvem elfér. Az ajtó háta mögött szekrények ácsorognak, elnyelve az összes holmimat. Az ágyam a bejárattal szemben teszszkedik. Félte a kedvenc állataim fotói láthatók.

A birodalmamat nem zsúfoltam tele bútorokkal, hogy a barátaim is beférjenek, ha eljönnek.

Nézzük meg, miért írt 5-ös fogalmazást Bence:

ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP
A leíró fogalmazása a címről szól.	Megfelelően tagolta a szöveget.	Illik a témához a bevezetés és a befejezés.	A tárgyalásban jó a bemutatás sorrendje.

A jó leírás felépítése:

Gyakorolj!

Bencéhez hasonlóan egy rövid fogalmazásban mutasd be te is a saját szobádat!

Rajzolhatsz is! ☺ Dolgozz a füzetedben!

Az állatleírás

Olvasd el az alábbi „Gímszarvasok csoportja” című szöveget!

A gímszarvascsapat német nyelvből származó vadászelnnevezése a rudli (csoport, falka). Több nemzedék tehenei élnek együtt borjaikkal. A fiatal bikák az öreg bikákkal alkotnak bikarudlit, amelyet egy fiatal bika vezet. Nagyon hideg télen a tehénrudlikhoz bikák is csatlakoznak. A szarvasok közössége anyajogú. A vegyes csapatokat általában egy idős, tapasztalt, borjas tehén vezeti.

Ez a szöveg ismereteket közöl a gímszarvasokról – bemutatja a gímszarvasokat.

Állatleírás

Az állatleírás szerkezete:

Az állatleírás **bevezetésében** indokold meg a témaválasztásodat!

A **tárgyalásban** mutasd be

- az élőhelyét, életmódját,
- a testfelépítését, érzékszerveit,
- a táplálkozását,
- a szaporodását, utódait!

A **befejezésben** írhatod az állattal kapcsolatos saját tapasztalataidról, de a hozzá fűződő érzelmeidről is.

A gímszarvasról olvashatsz Boglárka fogalmazásában is.

Tanulmányozd a szöveg tagolását! Állapítsd meg, hogy a bekezdések megfelelnek-e az állatleírás sorrendjének!

a téma indoklása

az állat bemutatása:
élőhelye,
testfelépítése,
táplálkozása,
szaporodása

érzelmek leírása

A gímszarvasbika

Szerintem Magyarország egyik legcsodálatosabb kinézetű vadja a gímszarvas.

Kedvenc tartózkodási helye a lombos erdő. Szereti a tisztásokat és a réteket is.

A bika testhossza 165–250 cm, tömege 100–350 kg. Színe vöröses árnyalatú, de télen szürkésbarna, vastag bundát növeszt. Fejét évről évre nagyobb és egyre több ágú agancs díszíti. Egy öreg bika akár 24 ágú koronát is viselhet. Csodálatos fejdíszét februárban elhullatja, de néhány nap múlva újra növeszteni kezdi.

Füvekkel, lágyszárú növényekkel, bokrok és fák leveleivel táplálkozik. Ősszel rengeteg makkot eszik.

A nyugodt, félénk állat természete az őszi szarvasbőgés idején, szeptemberben és október elején teljesen megváltozik. Ilyenkor, a párzási időszakban a bikák a tehenekért küzdenek. Néha halálosan is megsebzik egymást. A borjú májusban vagy júniusban jön a világra, és 6–8 hónapig szopik. Többnyire utána is azzal a csapattal, rudlival marad, ahová született.

Nagyon örülnék, ha egyszer közelről is megcsodálhatnám ezt a gyönyörű állatot.

Bevezetés

Tárgyalás

Befejezés

A gímszarvasbika – vázlat

1. **Bevezetés** – a témaválasztás indoklása
2. **Tárgyalás** – a gímszarvas bemutatása
 - a) élőhelye
 - b) testfelépítése, érzékszervei
 - c) táplálkozása
 - d) szaporodása, utódai
3. **Befejezés** – a témához fűződő érzelmek leírása

Gyakorolj!

1.

Adj címet a képeknek!

Karikázd be azt a címet, amelyről könnyebb leírást írni!

2.

Az alábbi szövegben összekeveredtek egy elbeszélő és egy leíró fogalmazás mondatai. Húzd alá kézzel a leíró mondatokat!

Kinőttem a cipőmet, ezért anyával elmentünk újat venni. Több boltot is végigjártunk, de nem találtunk megfelelő lábbelit nekem. Egyszer csak az egyik kirakatban megláttam azt a cipőt, amire már régóta vágytam. Régóta szerettem volna ilyen kényelmes, divatos lábbelit. A talpa fekete gumi. Talpbetét is van benne, nehogy lúdtalpas legyek. Szerencsére az üzletben volt rám való méret. A cipő felsőrésze bokáig ér, világos- és sötétszürke színű. Mintha a lábamra öntötték volna, amikor felpróbáltam. Vízhatlan anyaga esős időben sem ázik át. A cipőfűzője eredetileg fehér volt, de feketét vásároltunk anyukámmal. Anya is mosolyogva rábólintott. Imádom az új cipőmet! Legszívesebben abban is aludnék. Kifizettük az árát, és már az új cipőmben mentem haza.

Adj címet a leíró fogalmazásnak: _____

3.

Milyen módon tudnál anyagot gyűjteni az alábbi témákhoz? Írd a számok mellé a betűjeleket!

Téma

1. A jövő évi farsangi jelmezem
2. Az állatkert új lakója
3. A legkedvesebb karácsonyi ajándék
4. Borsószem királykisasszony külseje
5. Az én szobám

Anyaggyűjtési mód

- A) olvasás
- B) megfigyelés, tapasztalat
- C) emlékezés
- D) elképzelés

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

4.

Olvasd el az alábbi fogalmazást! Adj címet neki!

Eddig a testvérem táskájával jártam iskolába, de most, iskolakezdésre kaptam egy újat. Nagyon megörültem neki!

Az iskolatászámnak szép világoskék színe és erős fogantyúja van. Akkor sem szakad le, ha sok tankönyv van benne. Két csatja is van, így nem esik ki belőle semmi. Elöl két zsebe van, ide rakom a kisebb holmikat, tárgyakat.

A táskám az iskolában a padban, otthon az asztalomon van. Vigyázok rá, mert nagyon megszerettem.

Miért nem elég érdekes ez a fogalmazás?

Fogalmazd át 2 mondatot, melyekben a „**van**” szó helyett más igét használsz!

5.

Számozd be, milyen sorrendben mutatjuk be az állatokat!

- ☐ Utódai
- ☐ Élőhelye, életmódja
- ☐ Táplálkozása
- ☐ Testfelépítése, érzékszervei

6.

Készíts állatleírást!

Ha van háziállatod, róla.

Ha nincs háziállatod, akkor a kedvenc állatodról.

ÁLLATOM
FOTÓJA

VÁZLAT

Bevezetés: _____

Tárgyalás:

élőhelye: _____

testfelépítése: _____

táplálkozása: _____

utódai: _____

Befejezés: _____

A LEÍRÁS

Ismételjük!

Harmadik osztályban az **elbeszélésről** tanultatok.

Lássunk erre egy példát.

Szüreteltünk

Vasárnap a családnak nagyapám szőlejébe ment szüretelni.

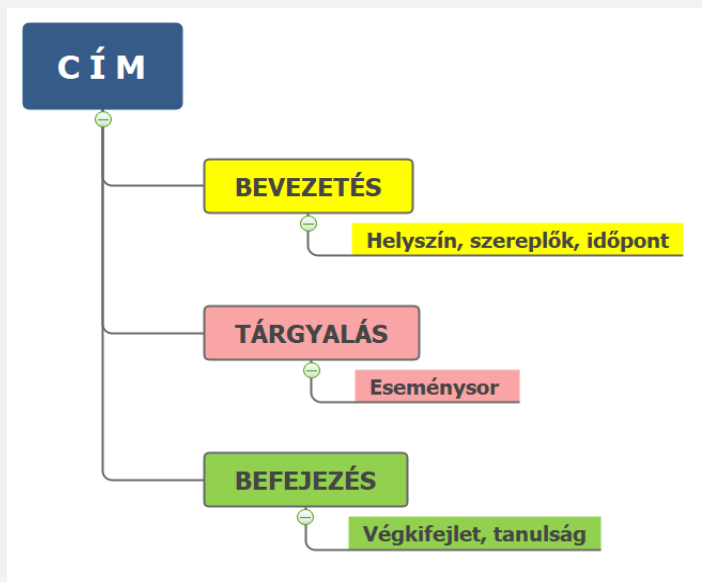
Nagyapám irányította a munkát. A férfiaknak puttont akasztott a vállukra, a nők és a gyerekek vödröket és szüretelőollókat kaptak. Papám a lelkünkre kötötte, hogy úgy vágjuk le a fürtöket, hogy ne peregjenek le a földre a szemek. Mikor egy vödört teleszedtünk, a szőlőt puttonyba öntöttük. A férfiak meg lecipelték a kádakba a bor-nak valót. Munka közben beszélgettünk, daloltunk, nevetgeltünk. Néha megálltuk egy kicsit: pihentünk és falatoztunk a szőlőből. Ebédre nagymama bográcsgulyást főzött. Mind felfaltuk. Estére a kádak megteltek szőlővel. Nagyapám örült a termés-nek. Megkóstoltuk a szőlő levét is.

Nagyon szeretem a családi szüreteket. Együtt vagyunk, és mindenki jókedvű!

Az elbeszélés:

Eseményt, történetet mond el.

Szerkezete:

Ebben a tanévben a **LEÍRÁSSAL** fogunk megismerkedni.

Olvasd el az alábbi szöveget:

A szőlőhegyünk

Az egész családnak nagyon büszke nagyapám szőlőbirtokára, vagy ahogy ő mondja: szőlejére.

Ahogy közeledünk, már messziről látszanak a hegyoldalon katonásan sorakozó szőlőtőkék. Meglátszik a szőlőn nagyapa egész éves gondos munkája. Most, ősszel aztán roskadoznak is a vesszők az érett szőlőfürtöktől. Van olyan óriási fürt szakértő nagyapám borszőlőjében, amelyiken akár 300 zamatos szőlőszem is nő. A hatalmas fürtök vékony héjú, lédús és sok cukrot tartalmazó szemeiből nagyon finom must készül. Nekem a szép, nagy szemű, ropogós húsu csemegeszőlő a kedvencem. Ezért ültetett ilyen is egy pár tőkével.

Sok felnőtt csudájára jár a papám szőlejének. Hát még mennyien a borának!

Ha összehasonlítjuk az előző, „Szüreteltünk” című fogalmazással, megállapíthatjuk:

- ➔ ebben a szövegben nem történetet olvastunk, hanem egy szőlőhegyet mutatott be nekünk az írója;
- ➔ a CÍM nagyon jól jelzi, miről fog szólni a fogalmazás:
Szüreteltünk – egy történet elbeszélése
A szőlőhegyünk – egy hegy bemutatása, leírása
- ➔ az elbeszélés és a leírás között vannak hasonlóságok, és különbségek:

HASONLÓSÁG	
Elbeszélés	Leírás
Címük van	
3 fő részből állnak: 1. Bevezetés 2. Tárgyalás 3. Befejezés	

KÜLÖNBSÉG	
Elbeszélés	Leírás
Történetet mond el	Valakinek vagy valaminek a bemutatása
Időrendben mondja el a történetet	Sorrendje van a bemutatásnak
Bevezetés: szereplők, helyszín	Bevezetés: a témaválasztás indoklása
Tárgyalás: az események leírása	Tárgyalás: tárgy, élőlény bemutatása
Befejezés: tanulság, vélemény	Befejezés: érzelmek összefoglalása

Nem csak a szőlőhegyről, hanem sok minden másról is lehet leíró fogalmazást írni: személyekről, állatokról, növényekről, tárgyakról, vagy akár egy játékról, annak szabályáról.

Ahhoz, hogy jó leírást tudjunk írni, első lépés az

ANYAGGYŰJTÉS

Már tavaly is tanultátok az anyaggyűjtés módjait:

tapasztalat

megfigyelés

emlékezés

olvasás

elképzelés

És ami még fontos: gyűjts szavakat, melyeket fel fogsz használni a fogalmazásban: neveket, cselekvéseket, tulajdonságokat.

Ha egy szót többször szeretnél leírni, próbálj helyettük rokonértelmű szavakat használni.

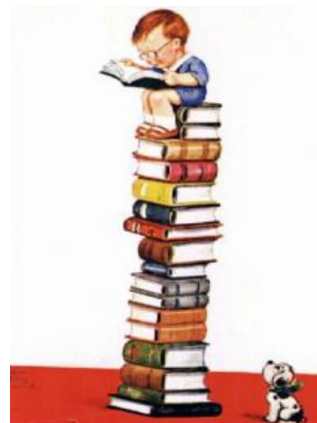
Gyűjts a következő szavakhoz rokon értelmű szavakat – elkezdtük, folytasd!

megy:

sétál, fut, _____

van:

lakozik, _____

kutya:

eb, _____

cica:

macska, _____

Olvassátok el egy 4.-es fiú fogalmazását!

Az én birodalmam

Eddig a húgommal laktam egy szobában, de tegnap óta saját szobám lett.

Az én kis kuckóm téglalap alakú. Az ajtó-tól jobbra, a rövidebb oldalon egy nagy ablak teszi világossá. Mellette a jobb sarokban áll az íróasztalom egy kényelmes széssel. Az asztal mellé raktam egy polcot, amin végre az összes könyvem elfér. Az ajtó háta mögött szekrények ácsorognak, elnyelve az összes holmimat. Az ágyam a bejárattal szemben teszszkedik. Felette a kedvenc állataim fotói láthatók.

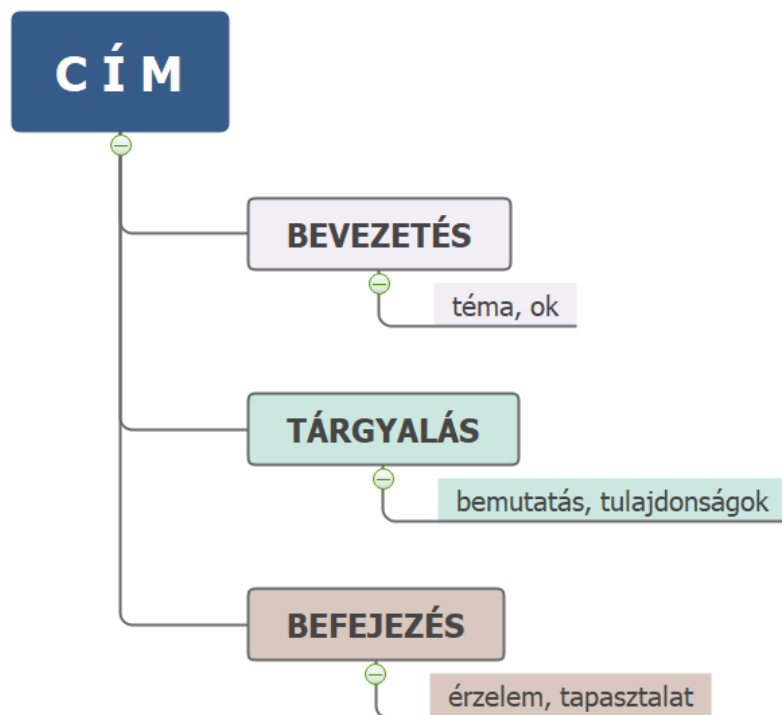
A birodalmamat nem zsúfoltam tele bútorokkal, hogy a barátaim is beférjenek, ha eljönnek.

Nézzük meg, miért írt 5-ös fogalmazást Bence:

ÉRTÉKELŐLAP

- a címről szól
- megfelelő a tagolás
- a bevezetés, és a befejezés a témához illik
- jó a bemutatás sorrendje

A jó leírás felépítése:

Gyakorolj!

Bencéhez hasonlóan egy rövid fogalmazásban mutasd be te is a saját szobádat!

Rajzold le először, úgy könnyebb leírnod! 😊 Dolgozz a füzetedben!

Az állatleírás

Olvasd el az alábbi „Gímszarvasok csoportja” című szöveget!

A gímszarvascsapat német nyelvből származó vadászelnnevezése a rudli (csoport, falka). Több nemzedék tehenei élnek együtt borjaikkal. A fiatal bikák az öreg bikákkal alkotnak bikarudlit, amelyet egy fiatal bika vezet. Nagyon hideg télen a tehénrudlikhoz bikák is csatlakoznak. A szarvasok közössége anyajogú. A vegyes csapatokat általában egy idős, tapasztalt, borjas tehén vezeti.

Ez a szöveg **ismereteket közöl** a gímszarvasokról – bemutatja a gímszarvasokat.

Állatleírás

Az állatleírás szerkezete:

Bevezetés: a témaválasztás indoklása

Tárgyalás: mutasd be az állat

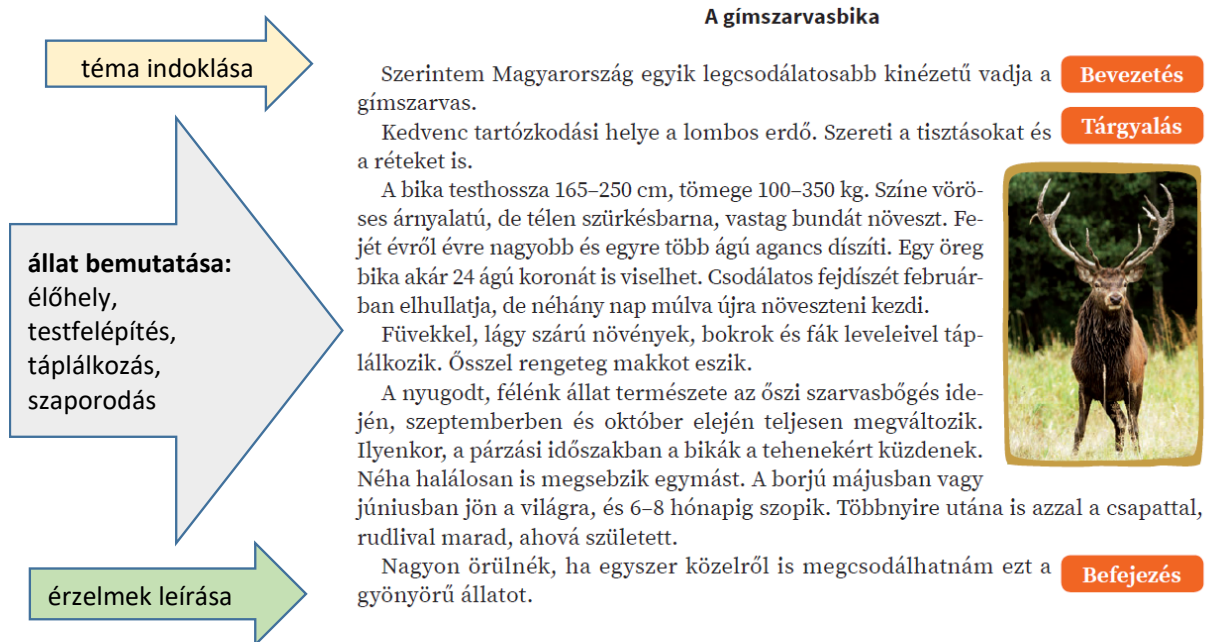
- élőhelyét
- testfelépítését, érzékszerveit
- táplálkozását
- szaporodását, utódait

Befejezés: az állattal kapcsolatos tapasztalataid, érzelmeid

A gímszarvasról olvashatsz Boglárka fogalmazásában is.

Tanulmányozd a szöveg tagolását! Állapítsd meg, hogy a bekezdések megfelelnek-e az állatleírás sorrendjének!

A gímszarvasbika – vázlat

4. **Bevezetés** – a témaválasztás indoklása
5. **Tárgyalás** – a gímszarvas bemutatása
 - e) élőhelye
 - f) testfelépítése, érzékszervei
 - g) táplálkozása
 - h) szaporodása, utódai
6. **Befejezés** – a témához fűződő érzelmek leírása

Gyakorolj!

1.

Adj címet a képeknek!

Karikázd be azt a címet, amelyről könnyebb leírást írni!

2.

Az alábbi szövegben összekeveredtek egy elbeszélő és egy leíró fogalmazás mondatai. Húzd alá kékkel a leíró mondatokat!

(Azokat a mondatokat, amelyekben nem történést mond el, hanem bemutatja a cipőt)

Kinőttem a cipőmet, ezért anyával elmentünk újat venni. Több boltot is végig jártunk, de nem találtunk megfelelő lábbelit nekem. Egyszer csak az egyik kirakatban megláttam azt a cipőt, amire már régóta vágytam. Régóta szerettem volna ilyen kényelmes, divatos lábbelit. A talpa fekete gumi. Talpbetét is van benne, nehogy lúdtalpas legyek. Szerencsére az üzletben volt rám való méret. A cipő felsőrésze bokáig ér, világos- és sötétszürke színű. Mintha a lábamra öntötték volna, amikor felpróbáltam. Vízhatlan anyaga esős időben sem ázik át. A cipőfűzője eredetileg fehér volt, de feketét vásároltunk anyukámmal. Anya is mosolyogva rábólintott. Imádom az új cipőmet! Legszívesebben abban is aludnék. Kifizettük az árát, és már az új cipőmben mentem haza.

Adj címet a leíró fogalmazásnak: _____

3.

A következő témákhoz milyen módon tudnál anyagokat gyűjteni? Kösd össze a megfelelővel!

Téma

Anyaggyűjtési mód

1. A jövő évi farsangi jelmezem	olvasás
2. Az állatkert új lakója	megfigyelés, tapasztalat
3. A legkedvesebb karácsonyi ajándék	emlékezés
4. Borsószem királykisasszony külseje	elképzelés

Olvasd el az alábbi fogalmazást! Adj címet neki!

Eddig a testvérem táskájával jártam iskolába, de most, iskolakezdésre kaptam egy újat. Nagyon megörültem neki!

Az iskolatászámnak szép világoskék színe, és erős fogantyúja **van**. Akkor sem szakad le, ha sok tankönyv **van** benne. Két csatja is **van**, így nem esik ki belőle semmi. Elöl két zsebe **van**, ide rakom a kisebb holmikat, tárgyakat.

A táskáam az iskolában a padban, otthon az asztalomon **van**. Vigyázok rá, mert nagyon megszerettem.

Miért nem elég érdekes ez a fogalmazás?

Fogalmazz át 2 mondatot, melyekben a **van** szó helyett más igét, szót használasz!

(világoskék színű; tankönyvekkel zsúfolt; két zsebes; az asztalomon tartom; stb.)

5.

Számozd be, milyen sorrendben mutatjuk be az állatokat!

- ☐ Utódai
- ☐ Élőhelye, életmódja
- ☐ Táplálkozása
- ☐ Testfelépítése, érzékszervei

6.

Készíts állatleírást!

Ha van háziállatod, róla.

Ha nincs háziállatod, akkor a kedvenc állatodról.

VÁZLAT

Bevezetés: _____

Tárgyalás:

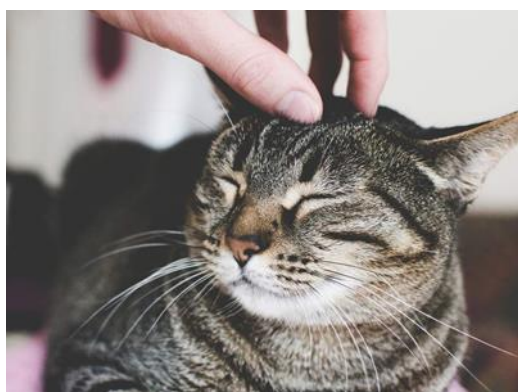
élőhelye: _____

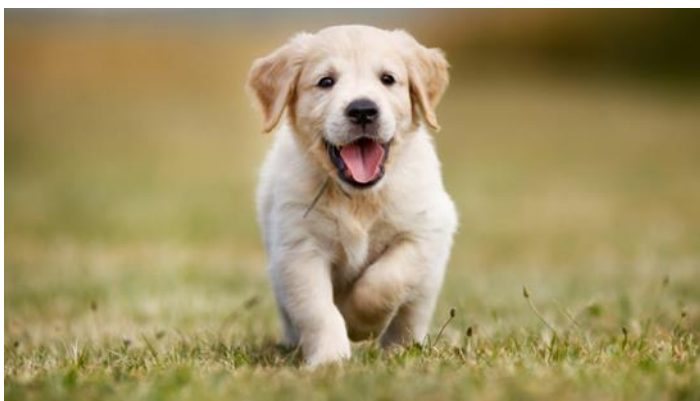
testfelépítése: _____

táplálkozása: _____

utódai: _____

Befejezés: _____

A LEÍRÁS

Ismételjünk!

Harmadik osztályban az **elbeszélésről** tanultatok.

Lássunk erre egy példát.

Szüreteltünk

Vasárnap a családuk nagyapám szőlőjébe ment szüretelni.

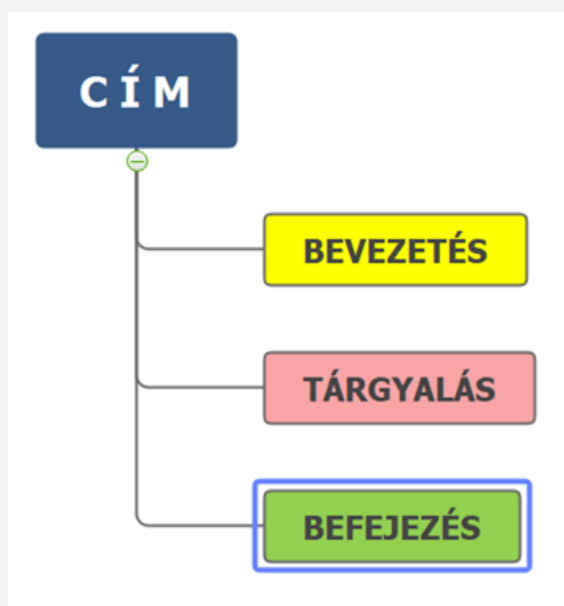
Nagyapám irányította a munkát. A férfiaknak puttyont akasztott a vállukra, a nők és a gyerekek vödröket és szüretelőollókat kaptak. Mikor egy vödröt tele szedtünk, a szőlőt puttyonyba öntöttük. A férfiak meg lecipelték a kádakba a bornak valót. Munka közben beszélgettünk. Néha megálltunk: pihentünk és falatoztunk a szőlőből. Ebédre nagymama bográcsgulyást főzött. Estére a kádak megteltek szőlővel. Nagyapám örült a termésnek. Megkóstoltuk a szőlő levét is.

Nagyon szeretem a családi szüreteket. Együtt vagyunk, és mindenki jókedvű!

Az elbeszélés:

Eseményt, történetet mond el.

Szerkezete:

Ebben a tanévben a **LEÍRÁSSAL** fogunk megismerkedni.

Olvasd el az alábbi szöveget:

A szőlőhegyünk

Az egész családnak nagyon büszke nagyapám szőlőbirtokára.

Ahogy közeledünk, már messziről látszanak a hegyoldalon katonásan sorakozó szőlőtőkék. Most, ősszel rogyadoznak a vesszők az érett szőlőfürtöktől. A hatalmas fürtök vékony héjú, lédús és sok cukrot tartalmazó szemeiből nagyon finom must készül. Nekem a nagy szemű, ropogós húsú csemegeszőlő a kedvencem.

Sok felnőtt csodájára jár a papám szőlőjének. Hát még mennyien a borának!

Ha összehasonlítjuk az előző, „Szüreteltünk” című fogalmazással, megállapíthatjuk:

- ➔ ebben a szövegben egy szőlőhegyet mutatott be nekünk a szöveg írója;
- ➔ a CÍM nagyon jól jelzi, miről fog szólni a fogalmazás:
Szüreteltünk – egy történet elbeszélése
A szőlőhegyünk – egy hegy bemutatása, leírása
- ➔ az elbeszélés és a leírás között vannak hasonlóságok, és vannak különbségek.

HASONLÓSÁG	
Elbeszélés	Leírás
Címük van	
3 fő részből állnak:	
1. Bevezetés	
2. Tárgyalás	
3. Befejezés	

KÜLÖNBSÉG	
Elbeszélés	Leírás
Történetet mond el	Valakinek vagy valaminek a bemutatása
Időrendben mondja el a történetet	Sorrendje van a bemutatásnak
Bevezetés: szereplők, helyszín	Bevezetés: témaválasztás indoklása
Tárgyalás: események leírása	Tárgyalás: tárgy, élőlény bemutatása
Befejezés: tanulság, vélemény	Befejezés: érzelmek összefoglalása

Sok másról is lehet leíró fogalmazást írni: személyekről, állatokról, növényekről, tárgyakról, vagy akár egy játékról.

Ahhoz, hogy jó leírást tudjunk írni, első lépés az

ANYAGGYŰJTÉS

Már tavaly is tanultátok az anyaggyűjtés módjait:

tapasztalat

megfigyelés

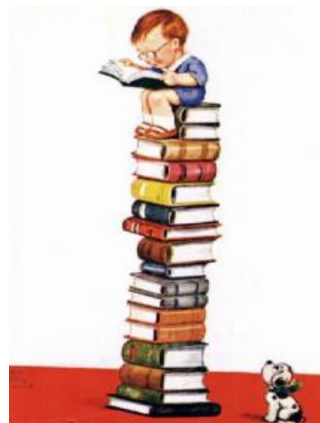
emlékezés

olvasás

elképzelés

Ami még fontos: gyűjts szavakat, melyeket fel fogsz használni a téma írásánál: neveket, cselekvéseket, tulajdonságokat.

Ha egy szót többször szeretnél leírni, próbálj helyettük rokonértelmű szavakat használni.

Kösd össze a következő szavakat a rokon értelmű párjukkal!

szalad

eb

sétál

cirmos

kutyuli

macska

megy

kutya

van

cica

rohan

lakozik

kutvusz

helyezkedik

cicamica

Olvassátok el egy 4.-es fiú fogalmazását!

Az én birodalmam

Eddig a húgommal laktam egy szobában, de tegnap óta saját szobám lett.

Az én kis kuckóm téglalap alakú. Az ajtó-tól jobbra, a rövidebb oldalon egy nagy ablak teszi világossá. Mellette a jobb sarokban áll az íróasztalom egy kényelmes székkel. Az asztal mellé raktam egy polcot, amin végre az összes könyvem elfér. Az ajtó háta mögött szekrények ácsorognak, elnyelve az összes holmimat. Az ágyam a bejárattal szemben teszszkedik. Felette a kedvenc állataim fotói láthatók.

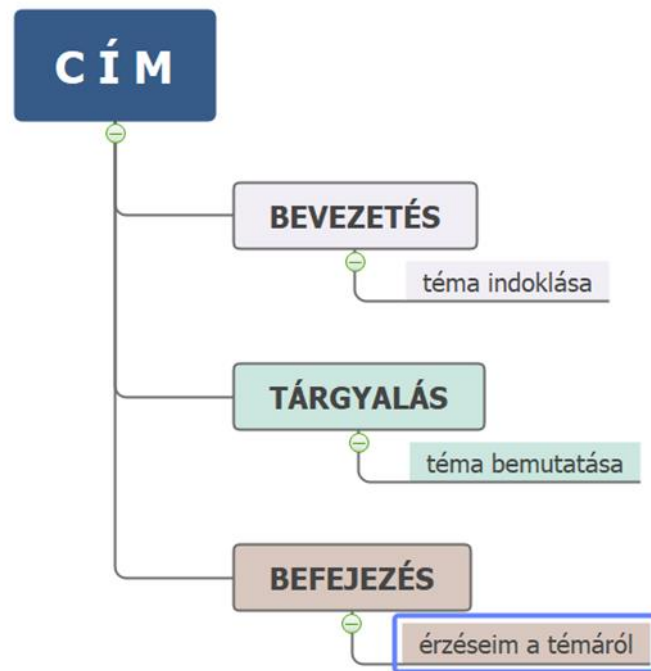
A birodalmamat nem zsúfoltam tele bútorokkal, hogy a barátaim is beférjenek, ha eljönnek.

Nézzük meg, miért írt 5-ös fogalmazást Bence:

ÉRTÉKELŐLAP

- a címről szól
- megfelelő a tagolás
- a bevezetés, és a befejezés a témához illik
- jó a bemutatás sorrendje

A jó leírás felépítése:

Gyakorolj!

Bencéhez hasonlóan mutasd be szóban te is a saját szobádat!

Rajzold le! 😊

Az állatleírás

Olvasd el az alábbi „**Gímszarvasok csoportja**” című szöveget:

A gímszarvascsapat német nyelvből származó vadászelnnevezése a rudli (csoport).

Több nemzedék tehenei élnek együtt borjaikkal.

Nagyon hideg télen a tehénrudlikhoz bikák is csatlakoznak.

A vegyes csapatokat általában egy idős, tapasztalt, borjas tehén vezeti.

Ez a szöveg **ismereteket közöl** a gímszarvasokról – bemutatja a gímszarvasokat.

Az állatleírás szerkezete:

Bevezetés: a témaválasztás indoklása

Tárgyalás: mutasd be az állat

- élőhelyét
- testfelépítését
- táplálkozását
- utódait

Befejezés: az állattal kapcsolatos tapasztalataid, érzelmeid

A gímszarvasról olvashatsz Boglárka fogalmazásában is.

Tanulmányozd a szöveg tagolását! Állapítsd meg, hogy a bekezdések megfelelnek-e az állatleírás sorrendjének!

A gímszarvasbika

téma indoklása

Szerintem Magyarország legcsodálatosabb kinézetű vadja a gímszarvas.

állat bemutatása:

élőhely,
testfelépítés,
táplálkozás,
szaporodás

Kedvenc tartózkodási helye a lombos erdő. A bika testhossza 165–250 cm, súlya 100–350 kg. Színe vöröses árnyalatú, de télen szürkésbarna, vastag bundát növeszt. Fejét több ágú agancs díszíti.

Füvekkel, lágyszárú növények, bokrok és fák leveleivel táplálkozik. Ősszel rengeteg makkot eszik.

Szeptemberben teljesen megváltozik. Ilyenkor, a párzási időszakban a bikák a tehenekért küzdenek. A borjú májusban vagy júniusban jön a világra, és 6–8 hónapig szopik. Többnyire utána is azzal a csapattal marad, ahová született.

érzelmek leírása

Nagyon örülnék, ha egyszer közelről is megcsodálhatnám ezt a gyönyörű állatot.

A gímszarvasbika – vázlat

7. **Bevezetés** – a témaválasztás indoklása
8. **Tárgyalás** – a gímszarvas bemutatása
 - i) élőhelye
 - j) testfelépítése, érzékszervei
 - k) táplálkozása
 - l) szaporodása, utódai
9. **Befejezés** – a témához fűződő érzelmek leírása

Gyakorolj!

1.

Írd a megfelelő címet a képek alá!

Melyik mutatja be a játszóteret? Karikázd be a címét!

Játszottunk az udvaron

Iskolánk játszótere

2.

Egy cipő vásárlásáról szóló fogalmazás mondatai keveredtek össze a cipő leírásával.

Kösd a mondatokat a megfelelő szóhoz!

Anyával elmentünk új cipőt venni.

Több boltot is végig jártunk.

A talpa fekete gumi. Talpbetét is van benne.

A cipő felsőrésze bokáig ér, világos- és sötétszürke színű.

Vízhatlan anyaga esős időben sem ázik át.

A cipőt megvásároltuk anyukámmal.

Nagyon szeretem az új cipőmet!

ELBESZÉLÉS

LEÍRÁS

3.

**A következő témákhoz hogyan tudnál anyagokat gyűjteni?
Kösd össze a megfelelővel!**

Téma

Anyaggyűjtési mód

1. A jövő évi farsangi jelmezem lesz	olvasás
2. Az állatkert új lakója	megfigyelés, tapasztalat
3. A legszebb karácsonyi ajándékom volt	emlékezés
4. Borsószem királykisasszony külseje	elképzelés

Olvasd el az alábbi fogalmazást. Adj címet neki!

Iskolakezdésre kaptam egy új táskát. Nagyon megörültem neki.

A táskámnak világoskék színe van, és erős fogantyúja. Akkor sem szakad le, ha sok tankönyv van benne. Két csatja is van, így nem esik ki belőle semmi. A táskának elöl két zsebe van.

Vigyázok rá, mert nagyon megszerettem.

Miért nem elég érdekes ez a fogalmazás? – sokszor ismétlődik a van szó.

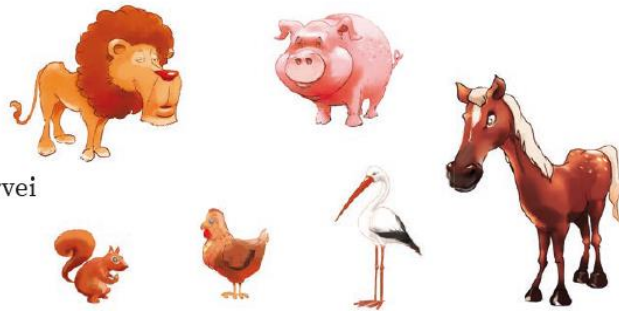
Kijavítottunk 2 mondatot, melyekben a van szó helyett más szót használunk! Másold le!

A táskám világoskék színű.
A táskán elöl két zseb helyezkedik el.

5.

Számozd be, milyen sorrendben mutatjuk be az állatokat!

- ☐ Utódai
- ☐ Élőhelye, életmódja
- ☐ Táplálkozása
- ☐ Testfelépítése, érzékszervei

6.

Készíts állatleírást!

Ha van háziállatod, róla.

Ha nincs háziállatod, akkor segítünk egy cicát leírni.

VÁZLAT

Bevezetés: a téma indoklása

Tárgyalás:

élőhelye: lakás, udvar

testfelépítése: négy lábú, fehér szőrű

táplálkozása: tejet iszik

utódai: évente kétszer 3-5 kölyke lesz

Befejezés: az állattal kapcsolatos érzelmeim

Egy háziállatot, a macskát fogom most bemutatni.

Nagyon szeretnék egy cicát, mert annyira aranyos állat.

TÉMAKÖR: A LEVÉL

FEJLESZTÉSI CÉLOK

A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor.

Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.

Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.

A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.

FOGALMAK

Témaválasztás, megszólítás; bekezdés; tárgyalás, elköszönés; levél

Javaslatok a feldolgozáshoz

Olyan téma következik, mely egyre távolabb áll tanulóinktól. A hagyományos magánlevelezés lassan „kihaló” műfaj, hisz a mai korban már a gyerekek is legtöbbször sms-eznek, „csetelnek”, skype-olnak, és egyéb internetes alkalmazásokat használnak a kapcsolattartásra.

A hivatalos levelezések nagy része is már email-en történik.

Ugyanakkor a levélírás jó lehetőséget ad az írásbeli kifejezőkészség fejlesztésére – hisz mégiscsak a közvetlen kapcsolattartás egyik eszköze. A tankönyv, és kiadványunk feladatain túl találunk olyan témákat, amelyekről a gyerekek leveleket fogalmazhatnak meg a hozzájuk közelálló személyeknek, például egy barátinak. Ezután közösen menjünk el a postára, adjuk fel a leveleket, vigyük végig a folyamatot.

Törekedjünk arra, hogy pozitív élményeket nyújtsunk a fogalmazásírással kapcsolatban:

- Sikerélmény: fokozatosság az elvárásban az egyénhez igazítva
- Írásélmény: mi az érdekes vagy hasznos - a gyerek szempontját is figyelembe véve

Bemutató: ne csak feladatként mutassunk be példákat, fogalmazásokat, hanem mi magunk is írjunk a tanulóinkkal együtt

A LEVÉL

A levél tartalma és formája

A levél az emberek közötti kapcsolattartás egyik eszköze.

A kapcsolat kezdeményezése: köszönés, megszólítás, bemutatkozás

A kapcsolat fenntartása: beszélgetés

Az emberek közötti kapcsolat szóban és írásban történhet. Szóban személyesen, vagy telefonon beszélgetünk egymással.

Az írásban történő kapcsolattartás legrégebbi formája a **levél**.

1.

Mit jelentenek az alábbi közmondások?

Beszéld meg osztálytársaiddal! Írd le!

A szó elszáll, az írás megmarad.

A szót elfújja a szél.

Beszélgétek meg közösen: mikor és miért fontos az írásbeli kapcsolattartás?

A **levél** a kapcsolatfelvétel és a kapcsolattartás írásos formája. Távol lévő embernek, vagy intézménynek írt közlés. Levelet írhatunk kézzel, vagy számítógépen.

A **levelezés** többszöri levélváltás egymás között.

2.

Ezt a régi levelet egy magyar katona írta egy török úrnak.

Ez a levél adassék Oglu agának, Koppányba. Köszönetem és magam ajánlását, vitéz aga. Továbbá kívánnám, hogy megjelentsed napját, mikoron bajt tőszöl velem egy szál kardra. Tudd meg, vitéz aga, én ama Babocsai Gáspár fia vagyok, kinek fejét vetted éveknek előtte. Te vitéz vagy, ki nem dugod el arcod előlem. Ennél több levelet néked nem küldök. Ez levélhez képest adjad tudtomra, kijössz-e vagy nem, mert én apám fejéért a tied akarom, vagy a megamét is elveszejteni. Amíg ezen dolgom el nem végeztem, vitézi kenyerem böcsülettel nem ehetem. Választ várok hamarsággal. Isten tartson meg békességgel! Levelem kelt Fonódon, Szent György hava első szerdáján, a.d. (anno dacumal=a jelzett évben) 1586. Babocsai Gáspár fia.

(Fekete István: A koppányi aga testamentuma)

Töltsd ki a szókártyák párját!

A levél írója:

A levél címzettje:

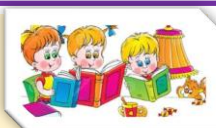
A levél üzenete:

Olvasd el az alábbi levelet! Figyeld meg, milyen részekből áll egy levél!

Drága Mamám!	Megszólítás
Nagyon sajnálom, hogy kórházba kerültél. Úgy gondoltam, örömet szerzek, ha írok neked. Képzeld el, egyedül gépeltem be a számítógépbe!	Bevezetés: a levélírás oka
Kértem anyáékat, hogy legközelebb vigyenek magukkal, amikor meglátogatnak. Azt mondták, nem mehetek be a kórterembe, így jobb, ha itthon maradok.	Tárgyalás: a közlendők leírása
Tegnap volt az iskolai karácsonyi ünnepség. Én is felléptem a műsorban. Gazdag Erzszi <i>Karácsony</i> című versét szavaltam el. Nagy tapsot kaptam. Megígértem anyáéknak, hogy gyertyagyújtáskor ezt a verset a családnak is elmondom. Nagyon szeretném, ha karácsonyra meggyógyulnál, és együtt tölthetnénk a szentestét. Akkor te is hallhatnád a szavalamat.	
Jó egészséget kívánok! Sok-sok puszit küldök.	Befejezés: elköszönés
Szerető unokád: Csenge	Aláírás
Debrecen, 2015. december 20.	Dátum (keltezés)

A levél részei:

1. **Megszólítás** – a címzettnek szól.
2. **Bevezetés** – a levélírás oka.
3. **Tárgyalás** – a közlendők leírása.
4. **Befejezés** – elköszönés.
5. **Aláírás** – a levél írójától (feladótól).
6. **Keltezés** – a levél írásának helye és ideje.

3.

Olvasd el Erich Kästner A két Lotti című regényének részletét!

Édes, egyetlen Gyermekem!

Hát már egészen elfelejtetted apád külsejét, hogy feltétlenül s még hozzá a szünidő végén, fényképet akarsz tőle? Először egy gyerekkori képemet akartam elküldeni. Olyat, amelyiken csupasz babaként fekszem egy jegesmedvebőrön. De azt írod, hogy okvetlenül vadonatúj képnek kell lennie! Na, erre rögtön elszaladtam a fényképészhez, noha tulajdonképpen egy csöpp időm sem volt, és pontosan elmagyaráztam neki, hogy miért kell oly sürgősen a kép. Különb – mondtam neki – az én Luisém nem ismer meg, ha érte megyek a vasúthoz. Ezt szerencsére be is látta, így tehát még idejében megkapod a képet. Remélhetőleg az üdülőben nem táncolsz úgy a nevelőnők fején, mint apádén szoktál, aki ezerszer csókol, és nagyon vágyik utánad!

Válaszolj a kérdésekre:

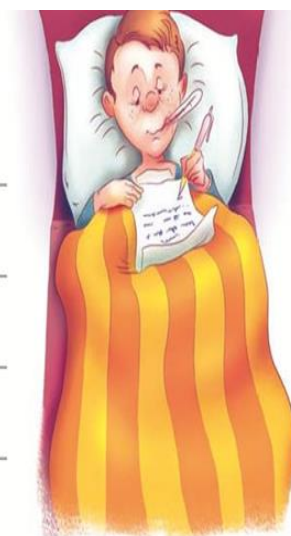
- Ki a levélíró? _____
- Ki a levél címzettje? _____
- Milyen kapcsolat van közöttük? _____
- Milyen célból íródott a levél? _____

Húzd alá a fenti levélben a megszólítást!

4.

Másold le a levelet – figyelj a helyes tagolásra!

Kedves Bence! Képzeld, belázasodtam, ezért nem mentem ma iskolába. Egész nap az ágyat nyomom, így arra kérlek, gyere el hozzánk. Hozd magaddal a házi feladatot is, majd együtt gyorsabban elkészítjük. Nagyon várlak! Ölel szerető barátod: Dönci

A LEVÉL

A levél tartalma és formája

A levél az emberek közötti kapcsolattartás egyik eszköze.

A kapcsolat kezdeményezése: köszönés, megszólítás, bemutatkozás

A kapcsolat fenntartása: beszélgetés

Az emberek közötti kapcsolat szóban és írásban történhet. Szóban személyesen, vagy telefonon beszélgetünk egymással.

Az írásban történő kapcsolattartás legrégebbi formája a **levél**.

1.

Mit jelentenek az alábbi közmondások?
Kösd össze!

A szó elszáll, az írás megmarad.

A szót elfújja a szél.

Amit szóban megbeszéltünk, arra sokáig

Amit leírtunk, azt sokkal később is

Beszéljétek meg közösen: mikor és miért fontos az írásbeli kapcsolattartás?

A **levél** a kapcsolatfelvétel és a kapcsolattartás írásos formája. Távol lévő embernek, vagy intézménynek írt közlés. Levelet írhatunk kézzel, vagy számítógépen.

A **levelezés** többszöri levélváltás egymás között.

2.

Ezt a régi levelet egy magyar katona írta egy török úrnak.

Ez a levél adassék Oglu agának, Koppányba.

Kívánnám, hogy megjelentsed napját, mikoron bajt tőszöl velem egy szál kardra. Tudd meg, vitéz aga, én ama Babocsai Gáspár fia vagyok, kinek fejét vetted éveknek előtte. Ennél több levelet néked nem küldök.

Ez levélhez képest adjad tudtomra, kijössz-e vagy nem, mert én apám fejéért a tied akarom, vagy a megamét is elveszejteni. Választ várok hamarsággal. Isten tartson meg békességgel!

Levelem kelt Fonódon, Szent György hava első szerdáján, 1586.

Babocsai Gáspár fia.

(Fekete István: A koppányi aga testamentuma)

Kösd össze az összetartozó szókártyákat:

A levél írója

Oglu aga

A levél címzettje

Párbajra hívja ki a török

A levél üzenete

Babocsai Gáspár fia

Olvasd el az alábbi levelet! Figyeld meg, milyen részekből áll egy levél!

Drága Mamám!	Megszólítás
Nagyon sajnálom, hogy kórházba kerültél. Úgy gondoltam, örömet szerzek, ha írok neked. Képzeld el, egyedül gépeltem be a számítógépbe!	Bevezetés: a levélírás oka
Kértem anyáékat, hogy legközelebb vigyenek magukkal, amikor meglátogatnak. Azt mondták, nem mehetek be a kórterembe, így jobb, ha itthon maradok.	Tárgyalás: a közlendők
Tegnap volt az iskolai karácsonyi ünnepség. Én is felléptem a műsorban. Gazdag Erzsi <i>Karácsony</i> című versét szavaltam el. Nagy tapsot kaptam. Megígértem anyáéknak, hogy gyertyagyújtáskor ezt a verset a családnak is elmondom. Nagyon szeretném, ha karácsonyra meggyógyulnál, és együtt tölthetnénk a szentestét. Akkor te is hallhatnád a szavalamat.	
Jó egészséget kívánok! Sok-sok puszit küldök.	Befejezés: elköszönés
Szerető unokád: Csenge	Aláírás
Debrecen, 2015. december 20.	Dátum (keltezés)

A levél részei:

1. **Megszólítás** – a címzettnek szól.
2. **Bevezetés** – a levélírás oka.
3. **Tárgyalás** – a közlendők leírása.
4. **Befejezés** – elköszönés.
5. **Aláírás** – a levél írójától (feladótól).
6. **Keltezés** – a levél írásának helye és ideje.

3.

Olvasd el Erich Kästner A két Lotti című regényének részletét!

Édes, egyetlen Gyermekem!

Hát már egészen elfelejtetted apád külsejét, hogy feltétlenül s méghozzá a szünidő végén, fényképet akarsz tőle? Először egy gyerekkori képemet akartam elküldeni. Olyat, amelyiken csupasz babaként fekszem egy jegesmedvebőrön. De azt írod, hogy okvetlenül vadonatúj képnek kell lennie! Na, erre rögtön elszaladtam a fényképészhez, noha tulajdonképpen egy csöpp időm sem volt, és pontosan elmagyaráztam neki, hogy miért kell oly sürgősen a kép. Különbö – mondtam neki – az én Luisém nem ismer meg, ha érte megyek a vasúthoz. Ezt szerencsére be is látta, így tehát még idejében megkapod a képet. Remélhetőleg az üdülőben nem táncolsz úgy a nevelőnők fején, mint apádén szoktál, aki ezerszer csókol, és nagyon vágyik utánad!

Kösd össze az összetartozó szókétyákat:

A levél írója

**az édesapa fényképet
küld a kislánynak**

A levél címzettje

apa – lánya kapcsolat

A kapcsolat köztük

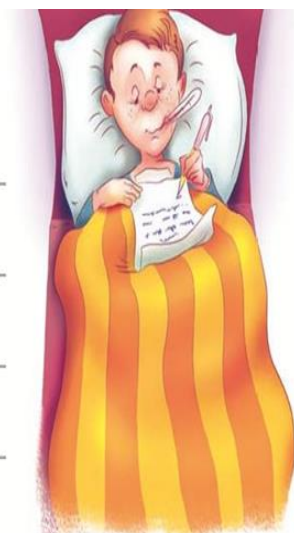
a kislány, Luise

A levél írásának célja

az édesapa

Húzd alá a fenti levélben a megszólítást!

1. Kedves Bence!
2. Képzeld, belázasodtam, ezért nem mentem ma iskolába.
3. Egész nap az ágyat nyomom, így arra kérlek, gyere el hozzánk. Hozd magaddal a házi feladatot is, majd együtt gyorsabban elkészítjük.
Nagyon várlak!
4. Ölel szerető barátod:
5. Dönci

A LEVÉL

A levél tartalma és formája

A levél az emberek közötti kapcsolattartás egyik eszköze.

A kapcsolat kezdeményezése: köszönés, megszólítás, bemutatkozás

A kapcsolat fenntartása: beszélgetés

Az emberek közötti kapcsolat szóban és írásban történhet.

Szóban személyesen, vagy telefonon beszélgetünk egymással.

Az írásban történő kapcsolattartás legrégebbi formája a **levél**.

1.

Mit jelentenek az alábbi közmondások?

Kösd össze!

A szó elszáll, az írás megmarad.

Amit leírtunk, azt sokkal később is

Amit szóban megbeszéltünk, arra sokáig

Beszélgétek meg közösen: mikor és miért fontos az írásbeli kapcsolattartás?

A **levél** a kapcsolatfelvétel és a kapcsolattartás **írásos formája**.

Távol lévő embernek, vagy intézménynek írt **közlés**.

Levelet írhatunk **kézzel**, vagy **számítógépen**.

2.

Ezt a levelet egy magyar katona írta egy török úrnak nagyon régen.

Ezt a levelet adják Oglu agának.

Kívánnám, hogy mondd meg a napját, mikor párbajozol velem egy szál karddal. Tudd meg, vitéz aga, én annak a Babocsai Gáspárnak a fia vagyok, akit megöltél évekkel ezelőtt.

Választ várok hamar.

Isten tartson meg békességgel!

Levelem kelt Fonódon, Szent György hava első szerdáján, 1586.

Babocsai Gáspár fia.

(Fekete István: A koppányi aga testamentuma)

Kösd össze az összetartozó szókártyákat:

A levél írója

Oglu aga

A levél címzettje

Párbajra hívja ki a török

A levél üzenete

Babocsai Gáspár fia

Olvasd el az alábbi levelet! Figyeld meg, milyen részekből áll egy levél!

Drága Mamám!	}	Megszólítás
Nagyon sajnálom, hogy kórházba kerültél. Úgy gondoltam, örömet szerzek, ha írok neked. Képzeld el, egyedül gépeltem be a számítógépbe!	}	Bevezetés: a levélírás oka
Kértem anyáékat, hogy legközelebb vigyenek magukkal, amikor meglátogatnak. Azt mondták, nem mehetek be a kórterembe, így jobb, ha itthon maradok.	}	Tárgyalás: a közlendők
Tegnap volt az iskolai karácsonyi ünnepség. Én is felléptem a műsorban. Gazdag Erzsi <i>Karácsony</i> című versét szavaltam el. Nagy tapsot kaptam. Megígértem anyáéknak, hogy gyertyagyújtáskor ezt a verset a családnak is elmondom. Nagyon szeretném, ha karácsonyra meggyógyulnál, és együtt tölthetnénk a szentestét. Akkor te is hallhatnád a szavalamat.		
Jó egészséget kívánok! Sok-sok puszit küldök.	}	Befejezés: elköszönés
Szerető unokád: Csenge	}	Aláírás
Debrecen, 2015. december 20.	}	Dátum (keltezés)

A levél részei:

7. **Megszólítás** – a címzettnek szól.
8. **Bevezetés** – a levélírás oka.
9. **Tárgyalás** – a közlendők leírása.
10. **Befejezés** – elköszönés.
11. **Aláírás** – a levél írójától (feladótól).
12. **Keltezés** – a levél írásának helye és ideje.

3.

Olvasd el Erich Kästner A két Lotti című regényének részletét!

Édes, egyetlen Gyermekem!

Hát már egészen elfelejtetted apád külsejét, hogy feltétlenül s még hozzá a szünidő végén, **fényképet akarsz** tőle?

Azt írod, hogy okvetlenül vadonatúj képnek kell lennie! Na, erre rögtön elszaladtam a fényképészhez, és pontosan elmagyaráztam neki, hogy miért kell oly sürgősen a kép. Így tehát még idejében megkapod a képet.

Remélhetőleg az üdülőben nem táncolsz úgy a nevelőnők fején, mint **apádén** szoktál, aki ezerszer csókol, és nagyon vágyik utánad!

Kösd össze az összetartozó szókétyákat:

A levél írója

az édesapa fényképet
küld a kislánynak

A levél címzettje

apa – lánya kapcsolat

A kapcsolat köztük

a kislánya, Luise

A levél írásának célja

az édesapa

Húzd alá a fenti levélben a megszólítást!

4.

Másold le a levelet – figyelj a helyes tagolásra!

Kedves Bence!

Képzeld, lázas lettem, ezért nem mentem ma iskolába.

Egész nap az ágyat nyomom, így kérlek, gyere el hozzánk. Hozd magaddal házi feladatot is.

Nagyon várlak!

Ölel szerető barátod:

Dönci

TÉMAKÖR: ÍGY ÍRUNK MA

FEJLESZTÉSI CÉLOK

Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.

Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.

A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.

A tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.

FOGALMAK

e-mail, SMS;

Javaslatok a feldolgozáshoz

Az előző témával ellentétben olyan témakör következik, mely igazán közel áll a tanulóinkhoz, ezért élvezetes lesz számukra. Együttal, használjuk ki a lehetőséget, hogy a modern „levelezés” (sms, Messenger, stb.) veszélyeire, és íratlan szabályaira hívjuk fel tanulóink figyelmét.

Írásbeli fogalmazásainknál nincs visszajelzés az olvasótól, ezért előre gondolnunk kell arra, nehogy félreértsenek bennünket. Ez a nyelvi szabályokat még kevésbé figyelembe vevő modern levelezésnél fokozottan igaz.

Törekedjünk, amennyire csak lehet, a mindennapi alkalmazásra – hozzunk létre közös Messenger csoportot. A gyerekek biztos szívesen olvassák üzeneteinket, és nagy örömmel fogják elvégezni azokat a feladatokat, amelyeket a Messengerben küldünk nekik.

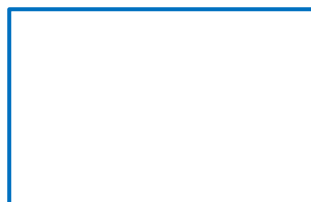

ÍGY ÍRUNK MA

Értelmezd ezt az sms-t. Írd le helyesen a teljes szöveget:

Milyen hangulatjelet tennél a mondat végére? Rajzold le!

Korunk egyik kommunikációs formája az **SMS**.

Az SMS az angol Short Message Service rövidítése, magyarul: rövid üzenetszolgáltatás.

A mobiltelefonon használt SMS **gyors** és **rövid** üzenetváltásra alkalmas. Jellemzője a rövidítések és a **hangulatjelek** használata.

Ne feledkezz meg arról, hogy ami az SMS-ben elégséges közlés, az az egyéb írásbeli szövegben furcsa, érthetetlen vagy akár helytelen is lehet. Törekedj a helyes nyelvhasználatra, és ügyelj rá, kinek szól az üzeneted!

1.

Írd le, milyen érzéseket fejeznek ki a következő hangulatjelek?

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

2.

Hogyan üzentek egymásnak régen az emberek?
Kösd össze a képeket a szókétyákkal!

postagalam

mobiltelefo

hírvivő

morze
távíró

telefon

távbeszélő

3.

**Ki írhatta kinek az alábbi sms-eket?
Írd melléjük!**

Ez csúcs volt. Köszí. <3

2kor talizunk. Lehet, h kések. Nem
tom, milyen a közlekedés.

Írd le „sms – nyelven” az alábbi üzeneteket!

Van egy ötletem. Holnap
megmondom az iskolában.

Tudom, megegyeztünk, hogy ketten
megyünk Iliékhez. Rendben!

4.

Érdeemes elolvasni!

Tudósok szerint a mobiltelefon és a számítógép használata, így a tartós SMS-ezés is **ártalmas legerincoszlopunkra**.

A gerincünk túlzott terhelése attól függ, milyen szögben hajtjuk rá a fejünket a billentyűzetre vagy a képernyőre.

Minél inkább **lehajtott a fejünk és görnyedt a testtartásunk**, annál nagyobb megterhelésnek tesszük ki a gerincünket, ülve is, és állva is. Ezt úgy lehet elképzelni, mintha egy hétéves gyerek csimpaszkodna közben végig a nyakunkba. Ez a fokozott igénybevétel a későbbiekben nyakfájást és súlyos gerincproblémákat is okozhat.

Már azzal is jelentősen **csökkenthetjük** a gerinc és a nyak bántalmait, ha **egyenes háttal állunk** vagy ülünk, a **fejünket függőlegesen tartjuk**, és persze törekszünk a **minél kevesebb indokolatlan telefonhasználatra**.

5.

Kösd össze a rövidítéseket a jelentésükkel!

A hétvégén. Tudom.

Látjuk egymást; találkozunk.

Úgy gondolom, ez a véleményem, azt hiszem.

Sem előbb, sem később. Egészen pontosan; pontban (akkor).

.ban

asszem

tom

szentem

talizunk

7vgn

Nem vagyok benne egészen biztos, de így van; szerintem.

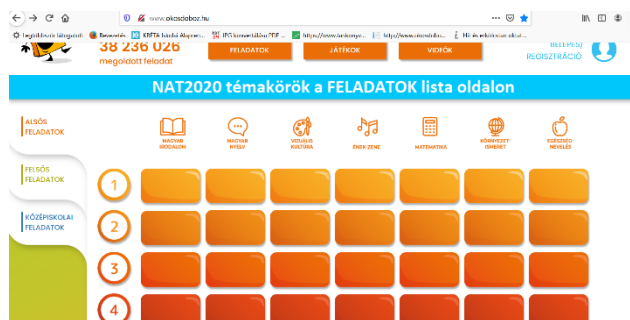
Érdekességek!

Internet: világszerte összekötött számítógépek hálózata, rendszere. Az internet egymástól független hálózatokat is képes összekötni, az adatokat oda és vissza közvetíteni, megosztani. Ilyen az elektronikus posta (e-mail) vagy a web.

Web: a www rövidítéseként a web, magyarul világhálót jelent. A világháló az interneten működő, egymással összekötött dokumentumok hálózata, rendszere. Ezt a rendszert internetes böngészőprogram (böngésző, kereső) segítségével lehet elérni, amely képes megjeleníteni az egyes oldalakat, dokumentumokat, például a weboldalakat.

Honlap: azonos internetes cím alá tartozó oldalak gyűjteménye. A honlap oldalait, amelyeken szöveget, képet, filmet és zenét is meg lehet jeleníteni, weblapoknak, weboldalnak is hívják.

Facebook: amerikai alapítású (Mark Zuckerberg) közösségi hálózat, amely 2004. február 4-én kezdte meg működését. Az egyik legnagyobb ismeretségi hálózat a világon.

Mára társadalmunk jelentős kommunikációs platformjává vált, sokan elsősorban ezen keresztül tartják a kapcsolatot barátaikkal, családjukkal, kollégáikkal, tanáraikkal, stb.. Különösen fontos kérdés ez a gyerekek esetében, hiszen a serdülők körében gyakoriak az evészavarok, amelyek kialakulásában a Facebook is szerepet játszhat. Pszichológusok szerint az oldal káros hatással lehet a gyenge önértékeléssel rendelkező tizenévesekre, amikor ismerőseik pozitív élményeiről és népszerűségéről értesülnek.

Egy másik probléma, aminek megjelenése specifikusan a Facebookhoz köthető, a **Facebook függőség**. Egy 2011-es tanulmány azt állítja, hogy egyes felhasználók számára kilépni a közösségi média világából ahhoz hasonlítható és legalább olyan nehéz, mint lerakni a cigarettát.

Facebook Messenger: egy amerikai üzenetküldő alkalmazás és platform, amelyet a Facebook fejlesztett ki. Legelőször 2008-ban Facebook Chat néven indult, majd 2011 augusztusában önálló iOS és Android alkalmazás lett.

A felhasználók üzeneteket, fényképeket, videókat, matricákat, hanganyagokat és fájlokat cserélhetnek, valamint reagálhatnak más felhasználók üzeneteire. A szolgáltatás támogatja a hang- és videóhívásokat is.

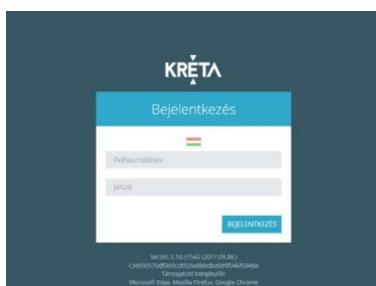

YouTube: nyilvános videómegosztó webhely, ahol a felhasználók videóklipeket tölthetnek fel és nézhetnek meg. A *Time* magazin a 2006-os év találmányának választotta a honlapot.

6.

Nézd meg iskolád honlapját!

Írd le, milyen információkat tartalmaz a honlap!

Mi a honlapon található Kréta alkalmazás?

7.

Írd le, miért keresnéd fel az alábbi honlapokat!

www.jotanulo.hu _____

www.mesepillango.com _____

Karikázd be, milyen képek illenek a fenti honlapokhoz!

ÍGY ÍRUNK MA

Értelmezd ezt az sms-t. Írd le helyesen a teljes szöveget:

h. = hogy

havaz6 = havazhat

Milyen hangulatjelet tennél a mondat végére?
Rajzold le!

SMS:

Korunk egyik kommunikációs formája.

Az SMS magyarul: rövid üzenetszolgáltatás.

A mobiltelefonon használt SMS **gyors** és **rövid** üzenetváltásra alkalmas. Jellemzője a rövidítések és a **hangulatjelek** használata.

SMS írásakor is **törekedj a helyes nyelvhasználatra**, és vedd mindig figyelembe, hogy **kinek szól** az üzeneted!

1.

Írd le, milyen érzéseket fejeznek ki a következő hangulatjelek!

Segítségül megadtuk a szavakat betűrend szerint: csodálkozik, fáj, örül, sír, szeret, tréfálkozik

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. _____ 4. _____
2. _____ 5. _____
3. _____ 6. _____

2.

Hogyan üzentek egymásnak régen az emberek?
Kösd össze a képeket a szókétyákkal!

postagalam

mobltelefo

hírvlvő

morze
távíró

telefon

távbeszélő

3.

**Ki írhatta kinek az alábbi sms-eket?
Írd melléjük!**

Például: sporttárs, barát, barátnő, testvér

Ez csúcs volt. Köszí. <3

2kor talizunk. Lehet, h kések. Nem
tom, milyen a közlekedés.

Írd le „sms – nyelven” az alábbi üzeneteket!

Használd az sms-nyelvű szavakat: 5letem; +mondom; tom; +egyeztünk; 2en.

Van egy ötletem. Holnap
megmondom az iskolában.

Tudom, megegyeztünk, hogy ketten
megyünk Iliékhez. Rendben!

4.

Érdeemes elolvasni!

Tudósok szerint, ha a mobiltelefont és a számítógépet használod, az **ártalmas lehet a szemedre és a gerincszemélyre**. Fontos, hogy milyen szögben hajtjuk rá a fejünket a billentyűzetre vagy a képernyőre. Minél inkább **lehajtott a fejünk és görnyedt a testtartásunk**, annál nagyobb megterhelésnek tesszük ki a gerincünket, ülve is, és állva is. Ez a fokozott terhelés a későbbiekben nyakfájást és súlyos gerincproblémákat is okozhat.

Már azzal is jelentősen **csökkentheted** a gerinc és a nyak bántalmait, ha **egyenes háttal állsz** vagy ülsz, a **fejedet függőlegesen tartod**. És persze törekedj a **minél kevesebb indokolatlan telefonhasználatra**.

5.

Kösd össze a rövidítéseket a jelentésükkel!

Abbreviations and their meanings:

- A hétvégén.** (Green box)
- Tudom.** (Yellow box)
- Látjuk egymást; találkozunk.** (Purple box)
- Úgy gondolom, ez a véleményem, azt hiszem.** (Yellow box)
- Sem előbb, sem később. Egészen pontosan; pontban (akkor).** (Purple box)
- .ban** (Orange box)
- asszem** (Orange box)
- tom** (Orange box)
- szentem** (Orange box)
- talizunk** (Orange box)
- 7vgn** (Orange box)

Text on the phone screen:

Anya.ban 4kor érkezik.
 Asszem a buli elmarad:(
 nem tom mikor talizunk,
 szentem 7vgn már jó!

Meaning of the text: Nem vagyok benne egészen biztos, de így van; szerintem.

Érdekességek!

Internet: világszerte összekötött számítógépek hálózata, rendszere. Az internet az adatokat oda és vissza közvetíti, megosztja. Ilyen az elektronikus posta (e-mail) vagy a web.

Web: magyarul világhálót jelent. A világháló az interneten működik, egymással összekötött dokumentumok hálózata. Ezt a rendszert internetes keresőprogram segítségével lehet elérni.

Honlap: azonos internetes cím alá tartozó oldalak gyűjteménye. A honlap oldalain szöveget, képet, filmet és zenét is meg lehet jeleníteni.

Facebook: amerikai közösségi hálózat, amely 2004-ben kezdte meg működését. Az egyik legnagyobb ismeretségi hálózat a világon.

Sokan elsősorban ezen keresztül tartják a kapcsolatot barátaikkal, családjukkal, kollégáikkal, tanáraikkal, stb.. Pszichológusok szerint az oldal káros hatással lehet a

gyenge önértékeléssel rendelkező tizenévesekre, amikor ismerőseik pozitív élményeiről és népszerűségéről értesülnek.

Egy másik probléma, amire figyelned kell, a **Facebook függőség:** van, aki egyre nehezebben tud meglenni a Facebook nélkül, kilépni is alig tud belőle.

Magad védelme érdekében korlátozd, mennyi időt facebookozhatsz naponta!

Facebook Messenger: egy amerikai üzenetküldő alkalmazás, amelyet a Facebook fejlesztett ki 2008-ban. 2011-ben önálló iOS és Android alkalmazás lett.

A felhasználók üzeneteket, fényképeket, videókat, matricákat, hanganyagokat és fájlokat cserélhetnek, valamint reagálhatnak más felhasználók üzeneteire. A szolgáltatás támogatja a hang- és videó hívásokat is.

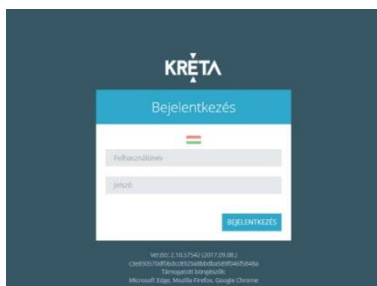
YouTube: nyilvános videó megosztó honlap (webhely), ahol a felhasználók videó klipeket tölthetnek fel és nézhetnek meg.

6.

Nézd meg iskolád honlapját!

Írd le, milyen információkat tartalmaz a honlap!

Aktuális, Hírek,

Mi a honlapon található Kréta alkalmazás?

7.

Írd le, miért keresnéd fel az alábbi honlapokat!

Például: segítség a tanuláshoz, ötletek a gyakorláshoz, mesék, állatok

www.jotanulo.hu _____

www.mesepillango.com _____

Karikázd be, milyen képek illenek a honlapokhoz!

ÍGY ÍRUNK MA

Értelmezd ezt az sms-t. Másold le helyesen a teljes szöveget:

Lehet, hogy nem jönnek át, holnap havazhat.

Milyen hangulatjelet tennél a mondat végére? Rajzold le!

SMS:

Korunk gyakran használt levelezős formája.

SMS = rövid üzenet.

Az SMS **gyors** és **rövid** üzenetváltásra alkalmas.

Jellemzője a rövidítések és a **hangulatjelek** használata.

SMS írásakor is **igyekezz helyesen írni**, és vedd mindig figyelembe, hogy **kinek szól** az üzeneted!

1.

Milyen érzéseket fejeznek ki a következő hangulatjelek?

Kösd össze a megfelelő szókétyával!

tréfálkodik

szeret

örül

fáj

csodálkodik

sír

2.

Hogyan üzentek egymásnak régen az emberek?

Kösd össze a képeket a szókétyákkal!

postagalam

mobilelefo

hírvivő

morze
távíró

telefon

távbeszélő

3.

Ki írhatta kinek az alábbi sms-eket?
Kösd össze a párokat!

Ez csúcs volt. Kösz. <3

Lili az
unokatestvérének,

2kor talizunk. Lehet, h kések. Nem
tom, milyen a közlekedés.

Peti a barátjának a
focimeccs után.

Kösd össze az alábbi üzeneteket az „sms – nyelvű” párijkukkal!

Van egy ötletem. Holnap
megmondom az iskolában.

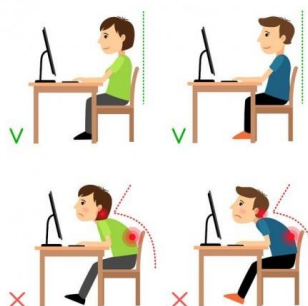
Tom +egyeztünk h 2en
megyünk Iliékhez.Ok!

Van 1 5letem.
Holnap +mondom az

Tudom, megegyeztünk, hogy ketten
megyünk Iliékhez. Rendben!

4.

Érdeemes elolvasni!

Tudósok szerint ha a mobiltelefont és a számítógépet túl sokáig használod, az **árt a szemednek és a gerincoszlopodnak**.

A fokozott terhelés később nyakfájást és súlyos gerincfájdalmat is okozhat.

Állj vagy ülj egyenes háttal, a fejedet függőlegesen tartsd.

És naponta csak pár órát **használd a telefont és a számítógépet!**

Érdekességek!

Internet: világszerte összekötött számítógépek hálózata, rendszere.

Honlap: egy internetes címhez tartozó oldalak gyűjteménye. A honlap oldalain szöveget, képet, filmet és zenét is meg lehet jeleníteni.

Facebook: közösségi hálózat. Sokan főleg ezen tartják a kapcsolatot barátaikkal, családjukkal, tanáraikkal, stb..

Amire figyelned kell, a **Facebook függőség:** van, aki egyre nehezebben tud meglenni a Facebook nélkül, kilépni is alig tud belőle.

Magad védelme érdekében korlátozd, mennyi időt facebookozhatsz naponta!

Facebook Messenger: üzenetküldő alkalmazás. A felhasználók üzeneteket, fényképeket, videókat, matricákat, hanganyagokat küldenek.

YouTube: nyilvános videó megosztó honlap, ahol a felhasználók videó klipeket tölthetnek fel és nézhetnek meg.

5.

Nézd meg iskolád honlapját!

Milyen információkat tartalmaz a honlap? Színezd zöldre, amit megtalálsz a honlapotokon!

Aktuális

Galéria

Receptek

Kapcsolat

Iskolánkró

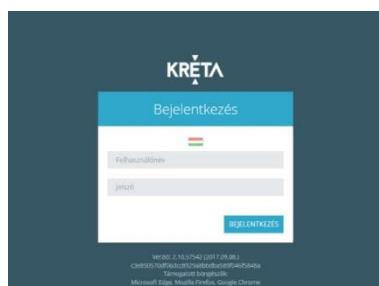
Használati utasítás

Eseménynaptá

Autóárak

Tanáraink

Dokumentumo

Mi a honlapon található Kréta alkalmazás?

Keresd meg a betűhálóban és színezd ki!

í	r	ó	e	s	z	k	ö	z
		m	é	s	z	k	ő	
e	-	n	a	p	l	ó		
			s	z	i	g	e	t

7.

Válassz képet az alábbi honlapokhoz! Melyik illik hozzá?
Kösd össze őket!

www.mesepillango.com

www.jotanulo.hu

TÉMAKÖR: AZ INFORMÁCIÓKÖZLÉS EGYÉB MÓDJAI

FEJLESZTÉSI CÉLOK

A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor.

Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.

Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.

A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarassal, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.

FOGALMAK

Témaválasztás, meghívó; értesítés; hír; hirdetés.

Javaslatok a feldolgozáshoz

Ezt a témakört is igyekezzünk tanulóközpontúvá tenni – mi is azokat a leckéket dolgoztuk ki, melyeket legvalószínűbben az életben is láthatnak, alkalmazhatnak tanulóink.

Ezek pedig az értesítés, és a meghívó. Igyekezzünk minél több, pozitív élményeket nyújtó eseményekkel kapcsolatos tudnivalókat megfogalmaztatni a gyermekekkel. A különböző érdekes meghívók, értesítések írásával a közösségi érzésüket is erősíthetjük, hiszen olyan dolgokat is megtudhatnak egymásról, amiket egyébként nem közölnének.

Mindkét műfaj jó alkalmat nyújt a tantárgyi koncentrációra, első sorban a vizuális neveléssel köthetjük össze. A „tartalom és forma egységének” jegyében esztétikus, vonzó írásokat készíthetnek a gyerekek, közkedvelt stílusban.

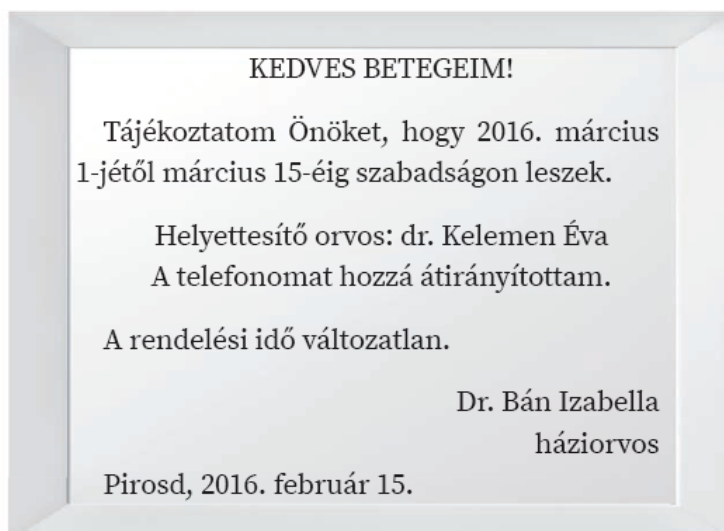
AZ INFORMÁCIÓKÖZLÉS EGYÉB MÓDJAI

AZ ÉRTESÍTÉS

1.

Olvassátok el a következő értesítést!

Milyen tanult műfajhoz hasonlít az értesítés formája? Bizonyítsd be az állításod!

Milyen viszony lehet az orvos és a betegek között? Indokolj is!

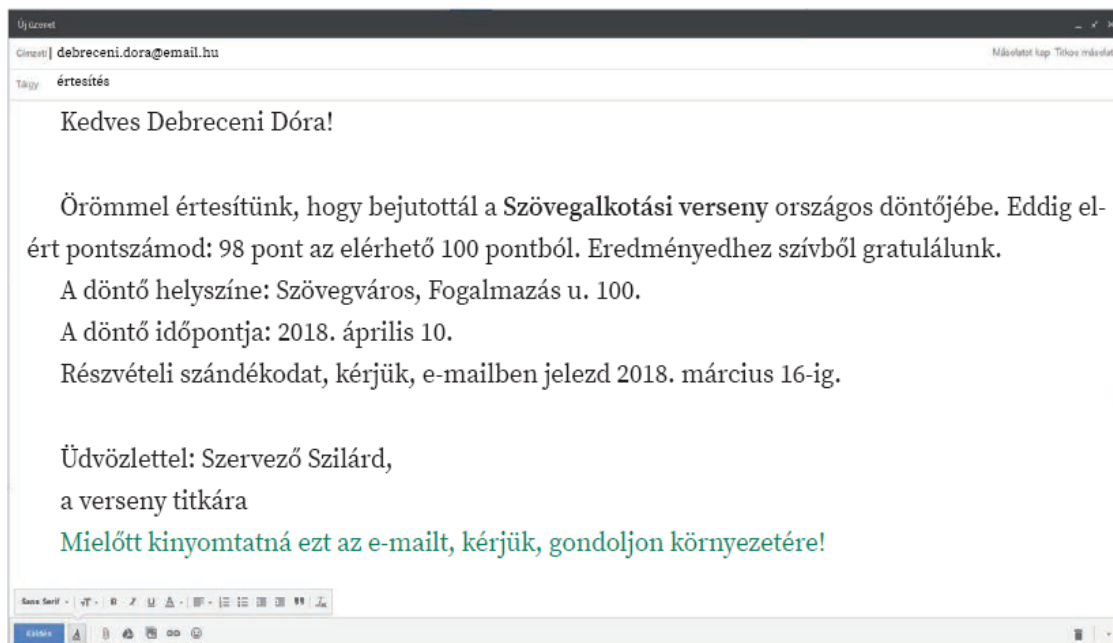
Soroljatok fel néhány módot, ahogyan az orvos eljuttathatta a betegeihez az értesítést!

Az **értesítés** gyakran levél formájában küldött írásbeli közlés, amelyben egy néven nevezett személyt vagy szervezetet **tájékoztatnak** valamilyen megtörtént vagy bekövetkező **eseményről**.

2.

Olvasd el ezt az értesítést! Válaszolj a kérdésekre!

Ki írta? _____

Kinek írta? _____

Milyen eseményről értesít? _____

Mikor lesz a döntő? _____

Hol lesz a döntő? _____

3.

Nézd meg a fotókat! Válaszolj a kérdésekre!

Kit értesítenél?

Mi az esemény?

Kit értesítenél?

Mi az esemény?

Kit értesítenél?

Mi az esemény?

Valamelyikről írd egy rövid értesítést!

4.

Olvasd el az értesítés jellemzőit!

- kötelező elemek alkalmazása
- tömör megfogalmazás
- pontos adatok
- hivatalos stílus
- hivatalos megszólítás

5.

A megszólítás alapján próbáld meg kitalálni, hogy kik adhatták fel az értesítéseket, és mi lehet a tartalmuk!

Megszólítás	Feladó	Esemény
Tisztelt Ügyfelünk!		
Tisztelt Előfizető!		
Kedves Jelentkező!		
Kedves Szülők!		

6.

Fogalmazz meg értesítést egy közelgő iskolai eseményről a tanító nevében a szülők számára!

Ha van kedved, rajzolhatsz díszkeretet is az írásnak.

A MEGHÍVÓ

Biztosan voltál már barátnőd, barátod születésnapj összejövetelén, családdal esküvőn, keresztelőn. Ezeken az eseményeken csak úgy tudtál részt venni, ha előtte meghívtak rá.

A meghívás történhet:

- **szóban:** személyesen vagy telefonon,
- **írásban:** levélben vagy meghívóval.

1.

Figyeld meg, mit kell tartalmaznia a meghívónak!

MEGHÍVÓ

Kedves Csenge!

Szeretettel meghívlak a születésnapj bulimra,
2016. március 12-én 14 órára.
Helyszín: Bóbita Játsszoház,
Szivárvány u. 17.
Örölnék, ha te is velem ünnepeelnél.
Nagyon várlak: Erika
Kérlek, jelezz vissza anyukám
telefonszámán.
+36-77 333-6633

A **meghívó** a meghívás széles körben használt, általánosan elfogadott eszköze. Nagyon **sokféle** lehet a meghívó: vicces, kedves, színes, rajzos, barátságos vagy éppen szűkszavú, hivatalos.

Vannak **kötelező tartalmi elemei**: a meghívással kapcsolatos minden szükséges információ.

A meghívót legalább **két héttel** az esemény, rendezvény időpontja előtt kell eljuttatnod a meghívottakhoz.

Ha meghívót kapsz, 1-2 napon belül illik **válaszolni**.

Ha valami miatt nem tudsz elmenni, **le kell mondanod** a meghívást.

2.

Melyik meghívó milyen alkalomra készült? Írd a képek alá!

3.

Írj egy meghívót a barátaidnak!

Interneten nézhetsz ötleteket. Akár ki is vághatod, a másik oldalára rajzolhatsz, kereshetsz képet.

4.

Sajnos nem tudod elfogadni a barátnőd, barátod meghívását egy pizsamapartira.

Írj egy kedves, udvarias visszautasítást.

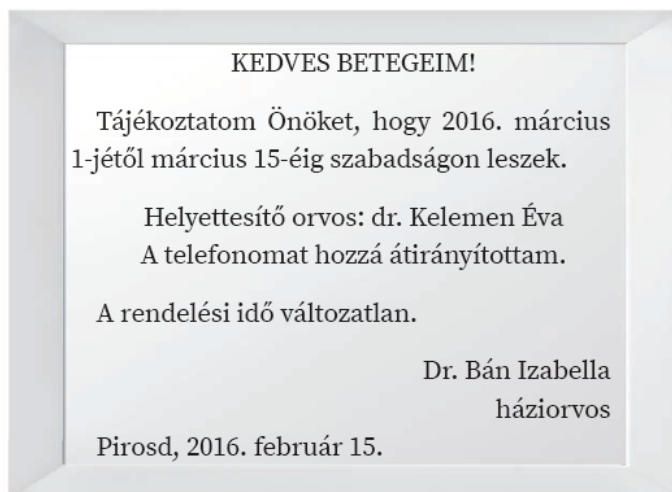
AZ INFORMÁCIÓKÖZLÉS EGYÉB MÓDJAI

AZ ÉRTESÍTÉS

1.

Olvasd el a következő értesítést!

Milyen tanult műfajhoz hasonlít az értesítés formája?

Figyeld meg, van benne megszólítás, aláírás, dátum.

Milyen viszony lehet az orvos és a betegek között?

Szerinted barátok, rokonok, vagy csak ismerik egymást?

Sorolj fel néhány módot, ahogyan az orvos eljuttathatta a betegeihez az értesítést!

A colorful illustration of three children sitting on the floor and reading books. On the left, a girl with orange hair in pigtails is reading a blue book. In the middle, a boy with blonde hair is reading a red book. On the right, a girl with blonde hair is reading a green book. There is a small orange cat and some scattered toys on the floor next to them.

Olvasd el ezt az értesítést! Válaszolj a kérdésekre az alábbi szavak felhasználásával!

Hol lesz a döntő?

3.

Nézd meg a fotókat! Válaszolj a kérdésekre az alábbi szavak felhasználásával!

rokonság, babaszületés, vásárlók, szabadság, barátok, család, versenygyőzelem

Kit értesítenél?

Mi az esemény?

Kit értesítenél?

Mi az esemény?

Kit értesítenél?

Mi az esemény?

Valamelyikről írd egy rövid értesítést! Használd az alábbi kifejezéseket:

Kedves Barátaim! Örömmel értesítelek; versenyen; első lettem;

4.

Olvasd el az értesítés jellemzőit!

- kötelező elemek alkalmazása
- tömör megfogalmazás
- pontos adatok
- hivatalos stílus
- hivatalos megszólítás

5.

A megszólítás alapján próbáld meg kitalálni, hogy kik adhatták fel az értesítéseket, és mi lehet a tartalmuk?

Válogathatsz ezekből a lehetőségekből is:

áramszolgáltató; telefonszolgáltató; középiskola; osztályfőnök; áramszünet; szerződés megújítása; felvételi elbeszélgetés; szülői értekezlet

Megszólítás	Feladó	Esemény
Tisztelt Ügyfelünk!		
Tisztelt Előfizető!		
Kedves Jelentkező!		
Kedves Szülők!		

6.

Fogalmazz meg értesítést egy közelgő iskolai eseményről a tanítód nevében a szülők számára!

Ha van kedved, rajzolhatsz díszkeretet is az írásnak.

Használhatod az alábbi kifejezéseket:

Tisztelt Szülők! Értessítjük Önöket; Osztály-farsang; 2021. február 6.
2. emelet, 23-as tanterem; várjuk Önöket; 2 napon belül jelezzék

A MEGHÍVÓ

Biztosan voltál már barátnőd, barátod születésnapj összejövetelén, családdal esküvőn, kereszstelőn. Ezeken az eseményeken csak úgy tudtál részt venni, ha előtte meghívtak rá.

A meghívás történhet:

- **szóban:** személyesen, vagy telefonon,
- **írásban:** levélben, vagy meghívóval.

1.

Figyeld meg, mit kell tartalmaznia a meghívónak!

MEGHÍVÓ

Kedves Csenge!

Szeretettel meghívlak a születésnapj bulimra,
2016. március 12-én 14 órára.
Helyszín: Bóbita Játsszóká,
Szívárvány u. 17.
Örölnék, ha te is velem ünnepeznél.
Nagyon várlak: Erika
Kérlek, jelezz vissza anyukám
telefonszámán.
+36-77 333-6633

A **meghívó** a meghívás eszköze.

Nagyon **sokféle** lehet a meghívó: vicces, kedves, színes, rajzos, barátságos, hivatalos.

Kötelező tartalmi elemei: a meghívással kapcsolatos minden szükséges információ.

A meghívót legalább **két héttel** az esemény időpontja előtt kell eljuttatnod a meghívottakhoz.

Ha meghívót kapsz, 1-2 napon belül illik **válaszolni**od.

Ha valamiért nem tudsz elmenni, **le kell mondanod** a meghívást.

2.

Melyik meghívó milyen alkalomra készült? Írd a képek alá!

3.

Írj egy meghívót a barátaidnak!

Használhatod az alábbi kifejezéseket:

Kedves Barátaim! Szeretettel meghívlak Benneteket, születésnapi buli, nálam
2021. január 23. délután 5-től Jelezz vissza a 20/123-4567 számon

4.

Sajnos nem tudod elfogadni a barátnőd, barátod meghívását egy pizsamapartira.

Írj egy kedves, udvarias visszautasítást.

Használhatod az alábbi kifejezéseket:

Kedves Barátom!
nem tudok elmenni,

Köszönettel vettem
érezzétek jól magatokat

sajnos

családi programunk miatt
aláírás: saját neved

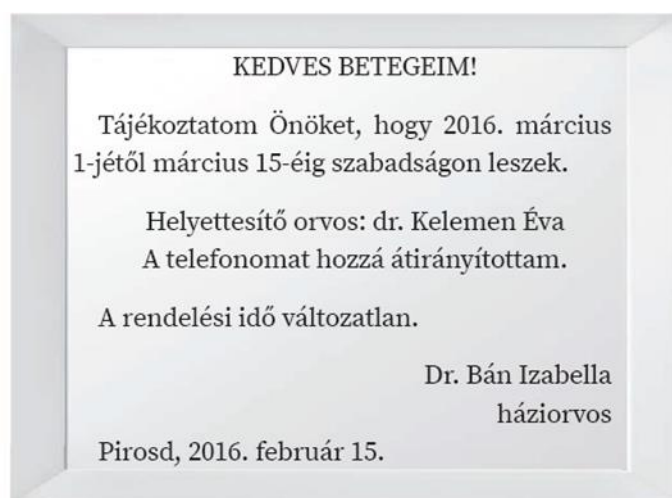
AZ INFORMÁCIÓKÖZLÉS EGYÉB MÓDJAI

AZ ÉRTESÍTÉS

1.

Olvassátok el a következő értesítést!

Milyen tanult műfajhoz hasonlít az értesítés formája? Színezd zöldre a szókétyát!

regény

vers

levél

novella

Milyen viszony lehet az orvos és a betegek között? Színezd zöldre a szókétyát!

családtago

barátok

ismerősö

Sorolj fel néhány módot, ahogyan az orvos eljuttathatta a betegeihez az értesítést! Keresd meg a betűhalmazban, színezd be!

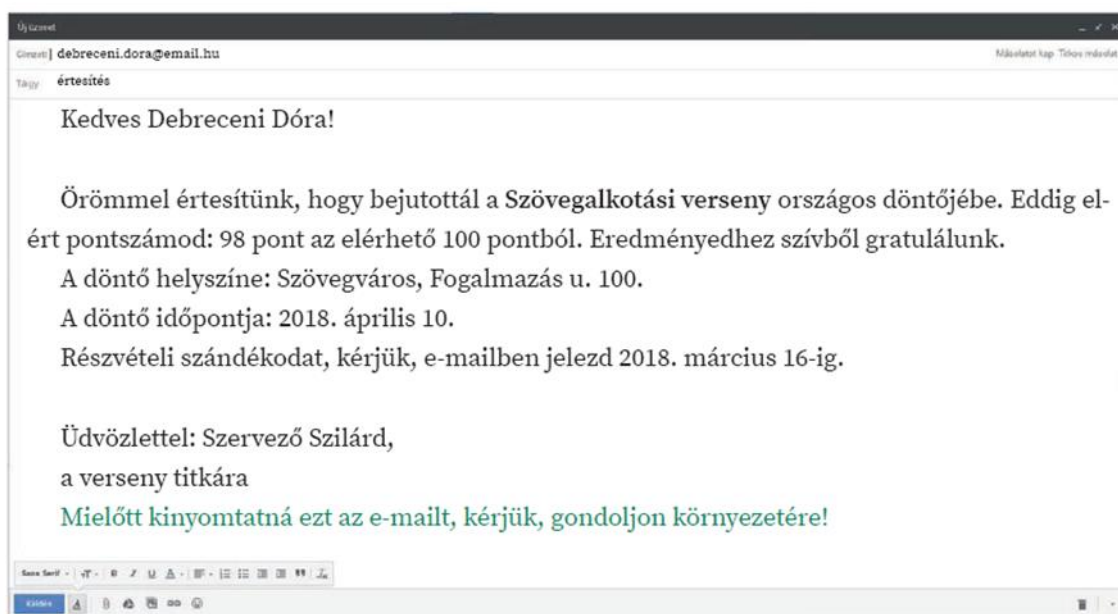
b	e	-	m	a	i	l	b	p	d	b	p	b
p	h	i	r	d	t	ő	t	á	b	l	a	p
d	p	o	s	t	a	i	ú	t	o	n	p	d

Értesítés: írásbeli közlés – személyt vagy szervezetet tájékoztatnak valamilyen megtörtént vagy bekövetkező eseményről.

2.

Olvasd el ezt az értesítést! Válaszolj a kérdésekre! Kösd össze a helyes válasszal!

Ki írta?

Debreceni Dóra

Kinek írta?

Szervező Szilárd

Milyen eseményről értesít?

Szövegváros

Mikor lesz a döntő?

Szövegalkotási

Hol lesz a döntő?

2018. április 10.

3.

Nézd meg a fotókat! Válaszolj a kérdésekre! Kit értesítenél?
Mi az esemény? Kösd össze válaszokat a képekkel!

barátokat

babaszületés

ismerősök

versenygyőzelem

rokonságot

szabadság

vásárlókat

4.

Olvasd el az értesítés jellemzőit!

- kötelező elemek alkalmazása
- tömör megfogalmazás
- pontos adatok
- hivatalos stílus
- hivatalos megszólítás

5.

A megszólítás alapján próbáld meg kitalálni, hogy kik adhatták fel az értesítéseket, és mi lehet a tartalmuk?

Írd be a hiányzó szavakat!

áramszolgáltató, középiskola, szerződés megújítása, szülői értekezlet

Megszólítás	Feladó	Esemény
Tisztelt Ügyfelünk!		áramszünet
Tisztelt Előfizető!	telefonszolgáltató	
Kedves Jelentkező!		felvételi elbeszélgetés
Kedves Szülők!	osztályfőnök	

A MEGHÍVÓ

Biztosan voltál már barátnőd, barátod születésnapj összejövetelén, családdal esküvőn, kereszstelőn. Ezeken az eseményeken csak úgy tudtál részt venni, ha előtte meghívtak rá.

A meghívás történhet:

- **szóban:** személyesen, vagy telefonon,
- **írásban:** levélben, vagy meghívóval

1.

Figyeld meg, mit kell tartalmaznia a meghívónak!

Szerepeljen a Meghívó szó!

- A meghívott neve
- Az esemény megnevezése
- Az esemény időpontja
- Az esemény helyszíne
- A meghívó neve
- Visszajelzés kérése

MEGHÍVÓ

Kedves Csenge!

Szeretettel meghívlak a születésnapj bulimra,
2016. március 12-én 14 órára.
Helyszín: Bóbita Játsszoház,
Szivárvány u. 17.
Örölnék, ha te is velem ünnepeknél.
Nagyon várlak: Erika
Kérlek, jelez vissza anyukám
telefonszámán.
+36-77 333-6633

Meghívó: a meghívás eszköze.

Sokféle lehet a meghívó: vicces, kedves, színes, rajzos, barátságos, hivatalos.

Kötelező tartalmi elemei: a szükséges információk.

A meghívót **két héttel** hamarabb el kell küldeni a meghívottakhoz.

Ha meghívót kapsz, 2 napon belül **válaszolj!**

Ha valamiért nem tudsz elmenni, **mond le** a meghívást!

2.

Melyik meghívó milyen alkalomra készült? Írd alá a vonalra!

eljegyzés

születésnap

esküvő

3.

Írj egy meghívót a barátaidnak!

Kedves Barátaim!

Szeretettel meghívlak Benneteket születésnap bulimra.

A parti nálam lesz, 2021. január 23-án, délután 5 órától.

Jelezz vissza a 20/123-4567 számon,

hogy el tudsz-e jönni.

Sziasztok!

4.

**Olvasd el a következő meghívókat!
Melyiket milyen úton küldhették el?
Kösd össze a megfelelő képpel!**

Örömmel tudatjuk, hogy örök hűséget esküszünk egymásnak!
Ez alkalmából szeretettel várjuk Önt és kedves családját 2016. szeptember 5-én 16 órakor a Szent Péter-plébánián. Budapest, Szent Péter tér 1.
Kiss Margit és Németh Zoltán
Táviratcím: Németh Zoltán, Szentendre, Duna-korzó 99.

Szia! De jó, hogy látlak! Nincs kedved eljönni velem az Állatkertbe? Zsiráfbébi született. Olyan jó lenne holnap megnézni!

Tisztelt Ügyfelünk!

Szeretettel várjuk Önt a 2015. szeptember 4-én 10 órakor kezdődő szakmai napunkra és az azt követő fogadásra!

Helyszín: Hópihe Szálloda, Budapest, Jégvirág utca 32–34.

Kovács Tódor,

a Klímavarázs Kft. ügyvezető igazgatója

www.klimavarazs.hu

Hp ráérsz? Du. Lmehetnénk a * moziba! Írj vissza! ☺

TÉMAKÖR: A JELLEMZÉS

FEJLESZTÉSI CÉLOK

A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.

Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről.

A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.

A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor.

Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.

Jellemzés készítése emberről.

Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.

A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématartrással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.

Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos jellemzést készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával;

A tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi;

Figyel a jellemzés sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára;

A tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.

FOGALMAK

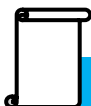
Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; jellemzés.

Javaslatok a feldolgozáshoz

Fontos, hogy hozzuk összefüggésbe az elbeszélést, leírást, jellemzést – a különbségek mellett sok közös vonás is van köztük, láttassuk meg tanulóinkkal, hogy ha az egyiknek a szerkezetét ismerik, akkor már a többi könnyebb lesz.

A jellemzés is egy olyan műfaj, mely közelebb hozhatja a gyerekeket egymáshoz, hiszen előfeltétele a külső tulajdonságok megfigyelése, és a belső tulajdonságok ismerete. Ezért, élvezetes lehet számukra az a feladat, hogy a fogalmazás órán mutassák be a társaikat.

Fontos, hogy lássanak irodalmi példákat is. Mondanunk sem kell, például, Csukás István Lázár Ervinről készített rövid, humoros jellemzése milyen kiváló lehetőséget nyújt a gyermekek szókincsének bővítéséhez.

A JELLEMZÉS

Ha a leírás című fejezetnél figyeltél, és jól megtanultad, akkor sok hasonlóságot fogsz felfedezni.

1.

Olvasd el a jellemzést Beatrixról, Mátyás király feleségéről!

Szép homloka, ívelt szemöldöke, pirospozsgás arca, derűs szeme, szabályos orra és gyönyörű ajka úgy megnövelte ritka szépségét, hogy aki látta, annak Vénusz, a szerelem istennője jutott az eszébe.

Kora legbölcsebb asszonyának tartották. Beatrixot érdekelték a tudományok, és szerette a művelt tudósokat. Rajongott a művészetekért. Művelt volt, sokat olvasott és tanult. Társaságban ékesszólóan fejezte ki a gondolatait, érzéseit. Akár beszélt, akár cselekedett, valami különös kedvesség áradt belőle. Nemcsak a királynői méltóságával járó kötelességeit teljesítette maradéktalanul, hanem háziasszonyi teendőit is.

Beatrix szépsége és szellemessége annyira meghódította Mátyás királyt, hogy mindig a felesége közelében akart lenni.

Írj le néhány külső tulajdonságot Beatrixról!

Húzd alá, mivel indokolta a jellemzés írója, hogy Beatrixot a kor legbölcsebb asszonyának tartották!

A **jellemzés** egy valós vagy kitalált személynek a külső, testi, és a belső, lelki tulajdonságait is bemutatja.

A tulajdonságok felsorolása még nem jellemzés.

A **külső tulajdonságokat** nem kell megmagyaráznod, hiszen azok szemmel láthatók.

A **belső tulajdonságok** leírásához bizonyító példákat is írsz, például a cselekedeteit.

Ha egy mű szereplőjét választod, szükséged van a mese vagy a regény cselekményének ismeretére is.

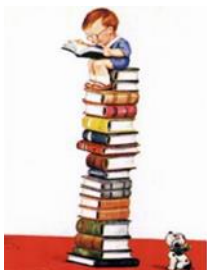
2.

Nézd meg a korabeli képeket Mátyás királyról!

Szóban alkoss leírást az arcáról, jellemezd, milyen király volt ő.

arc: ovális, kerek, szögletes, hosszúkas; szemöldök: kerek, ívelt, lapos; szem: kerek, apró, nagy, ovális, mandulavágású, hosszúkas; orr: hosszú, keskeny, hegyes, tömpe, görbe, hajlott; ajkak: vékony, telt, szépen formált, felfelé ívelő, lefelé ívelő; áll: telt, kerek, hosszú, hegyes, széles, lapos, szögletes; nyak: hosszú, rövid, vastag

A jó jellemzéshez is fontos az

ANYAGGYŰJTÉS

tapasztalat

megfigyelés

emlékezés

olvasás

elképzelés

A jellemzési módok

Zalán Tibor Rettentő görög vitéz című antik mesejátékának részletei alapján:

Az író közvetlenül jellemzi hőstét.

Az ókor egyik legnagyobb hőse, Thészeusz, tizenhat évesen elindul Athénba. Útja során hírhedt rablókkal, küzd meg. Furfangos eszével és bátorságával mindegyiket legyőzi...

Másik szereplő jellemzi a hőst.

AITHRA (Thészeusz anyja):

- Apád fia, **konok**, **makacs**, menj, legfeljebb majd ott maradsz...

A hőst a beszéde jellemzi.

THÉSZEUSZ:

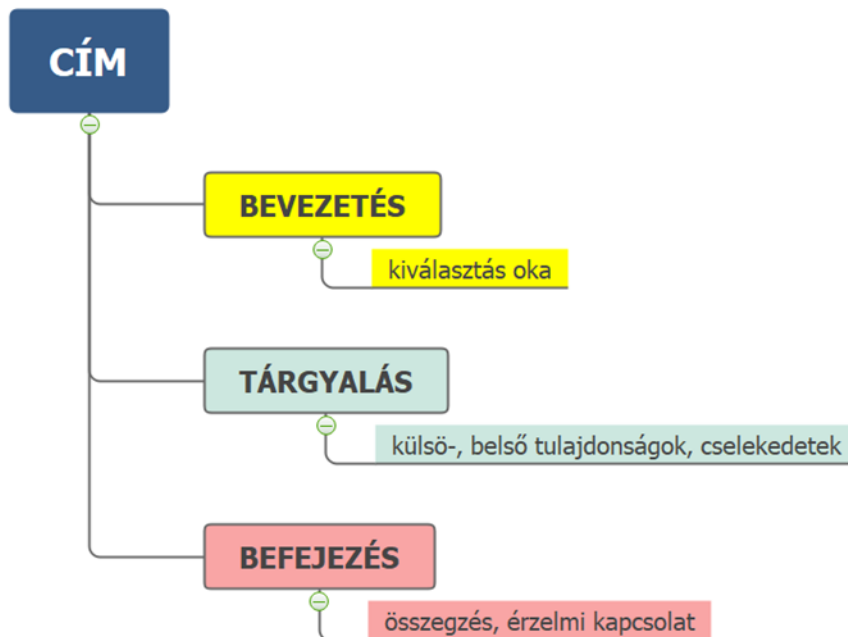
- **Nem te bunkó. Ő bunkó, de nem kőbunkó, és nekem se kő bunkó. Nincsen is nálam madzag, hogy kötözködjek**

A cselekedete jellemzi a hőst.

MESÉLŐ:

- **Thészeusz meg óvatosan közelebb lép, csiklandozza szőrös talpát.**

A JELLEMZÉS SZERKEZETE:

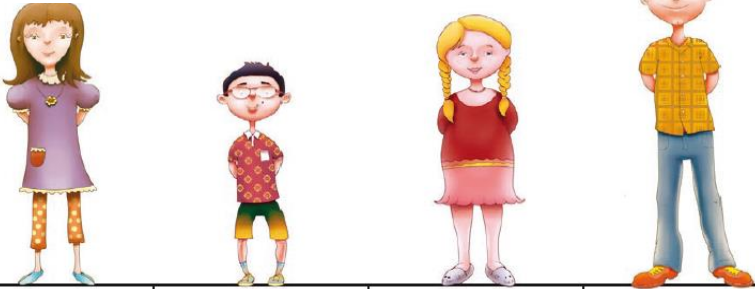

3.

Nézd meg a gyerekeket! Adj nekik keresztnevet, és írd az első sorba!

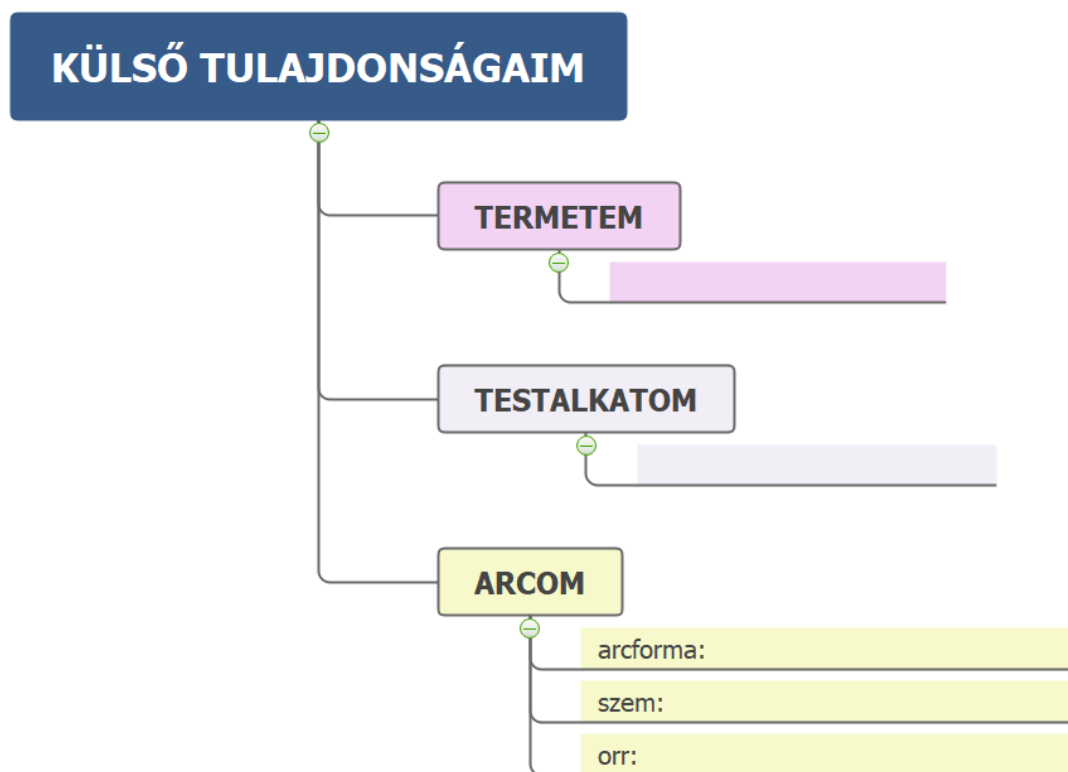
Kire illenek az alábbi tulajdonságok? Töltsd ki a táblázatot!

karcsú • szőke • alacsony • magas • kék nadrágos • göndör hajú • sovány •
 copfos • szemüveges • barna hajú • szeplős • zsebes ruhájú
 termete: közepes, alacsony, magas
 testalkata: izmos, vékony, testes

4.

Milyen vagy? Készíts gondolattérképet a külső tulajdonságaidról!

A legdrágább kincsem

Az én legdrágább kincsem az anyukám.

Magdolnának hívják. Magas termetű, vékony testalkatú. Az arca ovális. Velt szemöldöke alatt zöld szemek ragyognak. Orra szabályos, álla keskeny. Szép ívelésű szája mindig mosolyog. Szőkebarna haj omlik a vállára.

Nagyon kedves és jószívű. Mindenkit elbűvöl a mosolyával. Naponta játszik a testvéremmel és velem. Nagyon sokat törődik a családjával. Sokat dolgozik azért, hogy nekünk mindenünk meglegyen, és semmi-
ben ne szenvedjünk hiányt.

Szeretnék olyan felnőtt lenni, mint az édesanyám. Ő a példaképem.

Értékeljük! Adj osztályzatot rá!

ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP	ÉRTÉKELŐLAP
Jól alkalmazta a jellemzésről tanultakat.	Ötletes a cím.	Megfelelően tagolta a szöveget.	A tárgyalásban többféle jellemzési módot használt.	A befejezésben irt a személyhez fűződő érzelmeiről is.

6.

Írj ehhez hasonlóan jellemzést édesanyádról, vagy édesapádról!
Először gyűjts össze tulajdonságokat, cselekedeteket, azután foglald mondatba őket!

V Á Z L A T

CÍM: _____

Bevezetés

A választásod indoklása: _____

Tárgyalás

Külső tulajdonságai: _____

Belső tulajdonságai: _____

Cselekedetei: _____

Befejezés

Érzelmed iránta: _____

Külön lapra írhat sz pizkozatot is, a követező oldalra véglegesítsd a jellemzésed!

[illegible]

A JELLEMZÉS

Ha a leírás című fejezetnél figyeltél, és jól megtanultad, akkor sok hasonlóságot fogsz felfedezni.

1.

Olvasd el a jellemzést Beatrixról, Mátyás király feleségéről!

Szép homloka, ívelt szemöldöke, pirospozsgás arca, derűs szeme, szabályos orra és gyönyörű ajka úgy megnövelte ritka szépségét, hogy aki látta, annak Vénusz, a szerelem istennője jutott az eszébe.

Kora legbölcsebb asszonyának tartották. Beatrixot érdekelték a tudományok, és szerette a művelt tudósokat. Rajongott a művészetekért. Művelt volt, sokat olvasott és tanult. Társaságban ékesszólóan fejezte ki a gondolatait, érzéseit. Akár beszélt, akár cselekedett, valami különös kedvesség áradt belőle. Nemcsak a királynői méltóságával járó kötelességeit teljesítette maradéktalanul, hanem háziasszonyi teendőit is.

Beatrix szépsége és szellemessége annyira meghódította Mátyás királyt, hogy mindig a felesége közelében akart lenni.

Írj le néhány külső tulajdonságot Beatrixról! (Az első bekezdésben keresd!)

Húzd alá, mivel indokolta a jellemzés írója, hogy Beatrixot a kor legbölcsebb asszonyának tartották! (Az második bekezdés elején keresd!)

A **jellemzés** egy valós, vagy kitalált személy külső, testi, és a belső, lelki tulajdonságait mutatja be.

A tulajdonságok felsorolása még nem jellemzés.

A **külső tulajdonságokat** nem kell megmagyaráznod, hiszen azok szemmel láthatók.

A **belső tulajdonságok** leírásához bizonyító példákat is írsz, például, a cselekedeteit.

2.

Nézd meg a korabeli képeket Mátyás királyról!

Szóban alkoss leírást az arcáról, jellemezd, milyen király volt ő.

arc: ovális, kerek, szögletes, hosszúkás;

szemöldök: kerek, ívelt, lapos;

szem: kerek, apró, nagy, ovális, mandulavágású, hosszúkás;

orr: hosszú, keskeny, hegyes, tömpe, görbe, hajlott;

ajkak: vékony, telt, szépen formált, felfelé ívelő, lefelé ívelő;

áll: telt, kerek, hosszú, hegyes, széles, lapos, szögletes;

nyak: hosszú, rövid, vastag

A jó jellemzéshez is fontos az

ANYAGGYŰJTÉS

tapasztalat

megfigyelés

emlékezés

olvasás

elképzelés

A jellemzési módok

Zalán Tibor Rettentő görög vitéz című antik mesejátékának részletei alapján:

Az író közvetlenül jellemzi hőstét.

Az ókor egyik legnagyobb hőse, Thészeusz, tizenhat évesen elindul Athénba. Útja során hírhedt rablókkal, küzd meg. Furfangos eszével és bátorságával mindegyiket legyőzi...

Másik szereplő jellemzi a hőst.

AITHRA (Thészeusz anyja):

- Apád fia, konok, makacs, menj, legfeljebb majd ott maradsz...

A hőst a beszéde jellemzi.

THÉSZEUSZ:

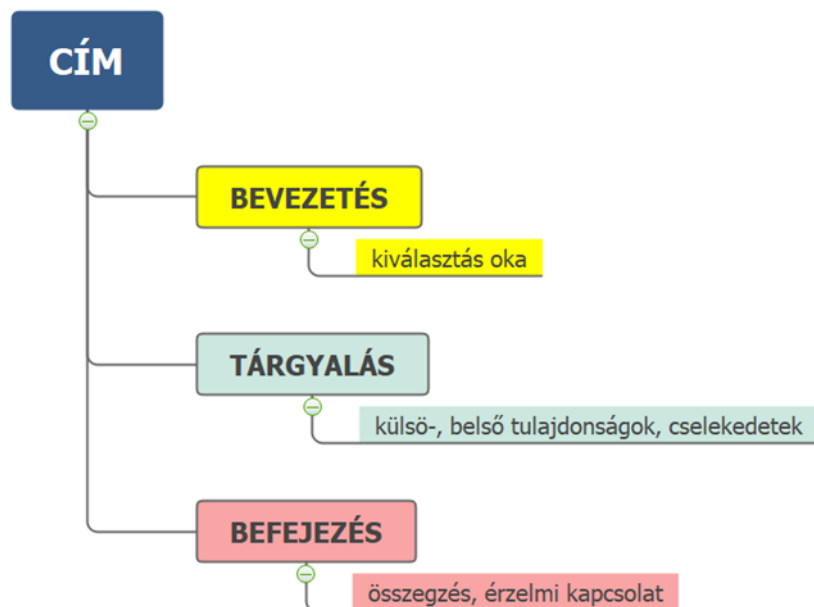
- Nem te bunkó. Ő bunkó, de nem kőbunkó, és nekem se kő bunkó. Nincsen is nálam madzag, hogy kötözködjek veled.

A cselekedete jellemzi a hőst.

MESÉLŐ:

- Thészeusz meg óvatosan közelebb lép, csiklandozza szőrös talpát.

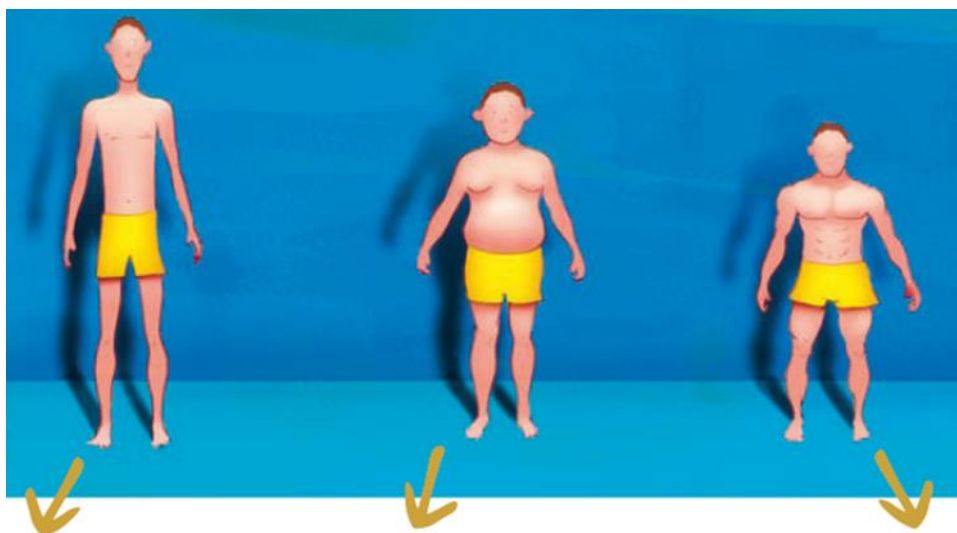
A JELLEMZÉS SZERKEZETE:

3.

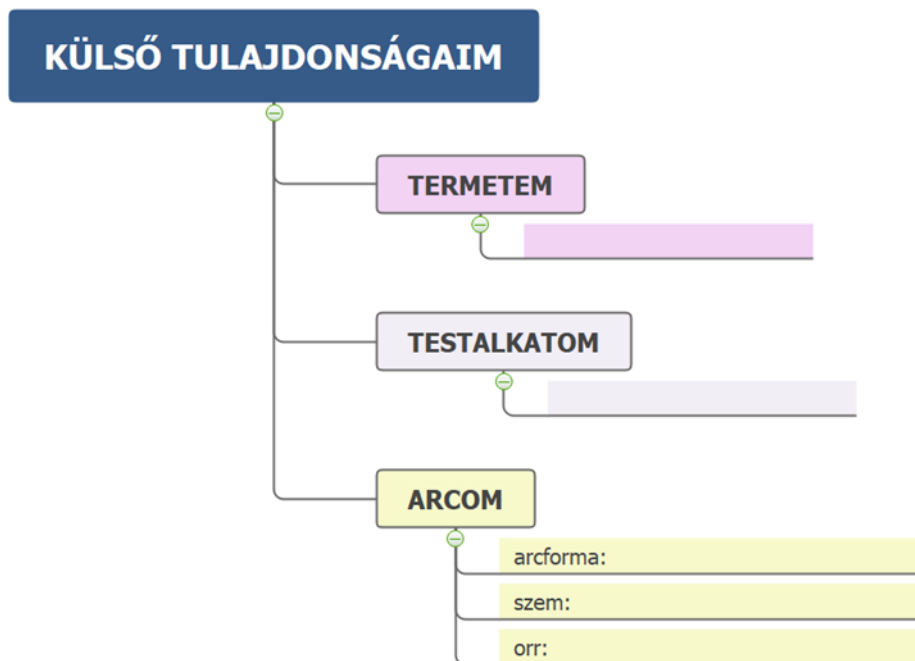
Nézd meg a gyerekeket!
Az alábbi tulajdonságokat írd be, akire illik!

termete: közepes, alacsony, magas
testalkata: izmos, vékony, testes

4.

Milyen vagy? Töltsd ki a gondolattérképet a külső tulajdonságaidról!

5.

Olvasd el a következő jellemzést!

A legdrágább kincsem

Az én legdrágább kincsem az anyukám.

Magdolnának hívják. Magas termetű, vékony testalkatú. Az arca ovális. Ívelt szemöldöke alatt zöld szemek ragyognak. Orra szabályos, álla keskeny. Szép ívelésű szája mindig mosolyog. Szőkesbarna haj omlik a vállára.

Nagyon kedves és jószívű. Mindenkit elbűvöl a mosolyával. Naponta játszik a testvéremmel és velem. Nagyon sokat tördök a családjunkkal. Sokat dolgozik azért, hogy nekünk mindenünk meglegyen, és semmi-
ben ne szenvedjünk hiányt.

Szeretnék olyan felnőtt lenni, mint az édesanyám. Ő a példaképem.

Értékeljük! Adj osztályzatot rá!

ÉRTÉKELŐLAP

Jól alkalmazta a jellemzésről tanultakat.

ÉRTÉKELŐLAP

Ötletes a cím.

ÉRTÉKELŐLAP

Megfelelően tagolta a szöveget.

ÉRTÉKELŐLAP

A tárgyalásban többféle jellemzési módot használt.

ÉRTÉKELŐLAP

A befejezésben irt a személyhez fűződő érzelmeiről is.

6.

Írj ehhez hasonlóan jellemzést édesanyádról, vagy édesapádról!

Először gyűjts össze tulajdonságokat, cselekedeteket, azután foglald mondatba őket!

Használd az előző oldalakon megismert tulajdonságokat jelentő szavakat.

V Á Z L A T

CÍM: _____

Bevezetés

A választásod indoklása: _____

Tárgyalás

Külső tulajdonságai: _____

Belső tulajdonságai: _____

Cselekedetei: _____

Befejezés

Érzelmed iránta: _____

Külön lapra írhat szívecskét is, a következő oldalra véglegesítsd a jellemzésed!

[illegible]

A JELLEMZÉS

Ha a leírás című fejezetnél figyeltél, és jól megtanultad, akkor sok hasonlóságot fogsz felfedezni.

1. Olvasd el a jellemzést Beatrixról, Mátyás király feleségéről!

Szép homloka, ívelt szemöldöke, pirospozsgás arca, derűs szeme, szabályos orra és gyönyörű ajka megnövelte ritka szépségét.

Kora legbölcsebb asszonyának tartották. Beatrixot érdekelték a tudományok, és szerette a művelt tudósokat. Rajongott a művészetekért. **Művelt volt, sokat olvasott és tanult.**

Akár beszélt, akár cselekedett, valami különös kedvesség áradt belőle.

Beatrix szépsége és szellemessége annyira meghódította Mátyás királyt, hogy mindig a felesége közelében akart lenni.

Írj le néhány külső tulajdonságot Beatrixról! (Az első bekezdésben keresd!)

Húzd alá, mivel indokolta a jellemzés írója, hogy Beatrixot a kor legbölcsebb asszonyának tartották! (Az második bekezdés elején keresd!)

Jellemzés: egy valós, vagy kitalált ember külső, testi, és a belső, lelki tulajdonságait mutatja be.

A **belső tulajdonságok** bemutatásához bizonyító példákat is írn, például a cselekedeteit.

A **külső tulajdonságokat** nem kell megmagyarázni, mert azok szemmel láthatók.

2.

Nézd meg a korabeli képeket Mátyás királyról!

Mondd el, milyen az arca. Mit olvastál róla, milyen király volt ő?

arc: ovális, kerek, szögletes, hosszúkás;

szemöldök: kerek, ívelt, lapos;

szem: kerek, apró, nagy, ovális, mandulavágású, hosszúkás;

orr: hosszú, keskeny, hegyes, tömpe, görbe, hajlott;

ajkak: vékony, telt, szépen formált, felfelé ívelő, lefelé ívelő;

áll: telt, kerek, hosszú, hegyes, széles, lapos, szögletes;

nyak: hosszú, rövid, vastag

A jó jellemzéshez is fontos az

ANYAGGYÚJTÁS

tapasztalat

megfigyelés

emlékezés

olvasás

elképzelés

A jellemzési módok

Zalán Tibor Rettentő görög vitéz című antik mesejátékának részletei alapján:

Az író közvetlenül jellemzi hőstét.

Thészeusz, **tizenhat évesen** elindul Athénba.
Útja során hírhedt rablókkal, küzd meg.
Furfangos eszével és bátorságával mindegyiket legyőzi...

Másik szereplő jellemzi a hőst.

AITHRA, Thészeusz anyja mondja:
- Apád fia, **konok, makacs**, menj, legfeljebb majd ott maradsz...

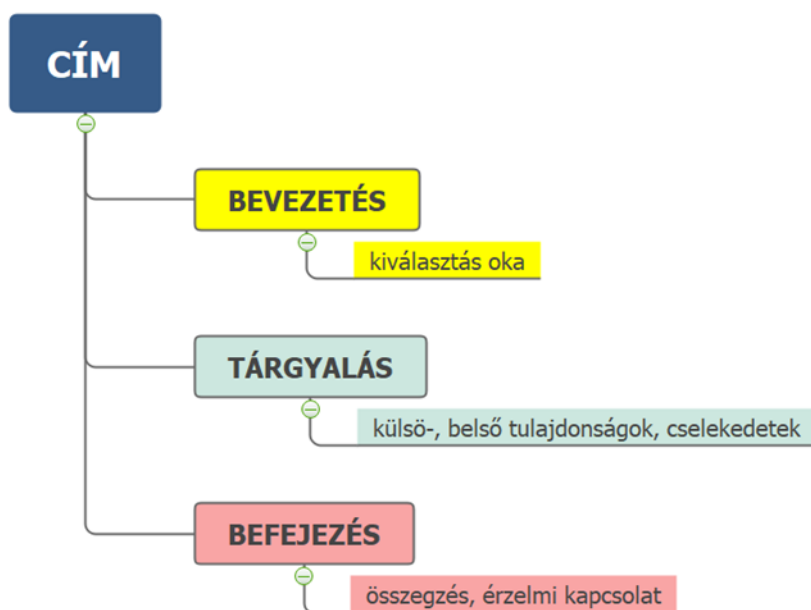
A hőst a beszéde jellemzi.

THÉSZEUSZ mondja:
- **Nincsen is nálam madzag, hogy kötözködjek veled.**

A cselekedete jellemzi a hőst.

MESÉLŐ mondja a hősről:
- **Thészeusz meg óvatosan közelebb lép, csiklandozza szőrös talpát.**

A JELLEMZÉS SZERKEZETE:

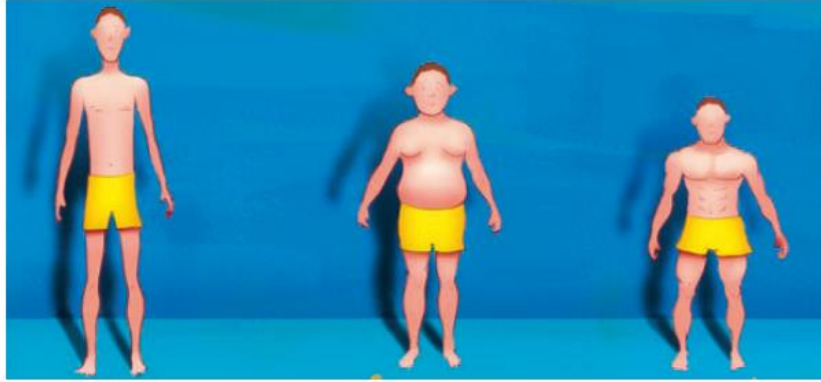
3.

Nézd meg a gyerekeket! Kire illik?
Kösd össze a szókétyákat!

TERMETE: közepes

TERMETE: alacsony

TERMETE: alacsony

TESTALKATA: izmos

TESTALKATA: vékony

TESTALKATA: testes

4.

Te milyen vagy? Töltsd ki a gondolattérképet a külső tulajdonságaidról!

A 2-es, 3-as feladat szavait használhatod magadra is.

KÜLSŐ TULAJDONSÁGAIM

TERMETEM: _____

TESTALKATOM: _____

ARCOM:

arcforma: _____

szem: _____

orr: _____

5.

Olvasd el a következő jellemzést!

A legdrágább kincsem

Az én legdrágább kincsem az anyukám. Magdolnának hívják. Magas termetű, vékony testalkatú. Az arca ovális. Kelt szemöldöke alatt zöld szemek ragyognak. Orra szabályos, álla keskeny. Szép ívelésű szája mindig mosolyog. Szőkebarna haj omlik a vállára.

Nagyon kedves és jószívű. Mindenkit elbűvöl a mosolyával. Naponta játszik a testvéremmel és velem. Nagyon sokat törődik a családjával. Sokat dolgozik azért, hogy nekünk mindenünk meglegyen, és semmi-
ben ne szenvedjünk hiányt.

Szeretnék olyan felnőtt lenni, mint az édesanyám. Ő a példaképem.

Értékeljük! Adj osztályzatot rá!

ÉRTÉKELŐLAP

Jól alkalmazta a jellemzésről tanultakat.

ÉRTÉKELŐLAP

Ötletes a cím.

ÉRTÉKELŐLAP

Megfelelően tagolta a szöveget.

ÉRTÉKELŐLAP

A tárgyalásban többféle jellemzési módot használt.

ÉRTÉKELŐLAP

A befejezésben írt a személyhez fűződő érzelmeiről is.

6.

Írj ehhez hasonlóan jellemzést édesanyádról, vagy
édesapádról!
Írj egy-egy szót a vonalakra!

CÍM: _____

Bevezetés

A választásod indoklása: _____

Tárgyalás

Külső tulajdonságai:

termete: _____

testalkata: _____

szeme színe: _____

haja színe: _____

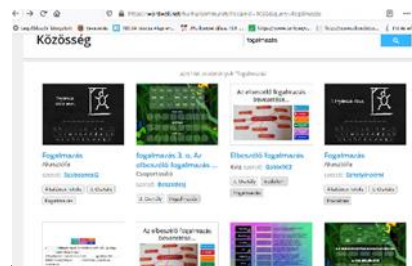
Belső tulajdonságai: _____

Cselekedetei: _____

Befejezés

Érzelmed iránta: _____

LINKGYŰJTEMÉNY – GYAKOROLJ JÁTSZVA

Fogalmazás- Nyiss egy mesét! 15 dobozt tetszőlegesen nyiss ki és alkoss történetet!

<https://wordwall.net/hu/resource/1216179/fogalmaz%C3%A1s/fogalmaz%C3%A1s-nyiss-egy-mes%C3%A9t-15-dobozt-tetsz%C5%91legesen>

Párosítsatok a fogalmakat a megfelelő definíciókhoz!

<https://wordwall.net/hu/resource/1555246/fogalmaz%C3%A1s/p%C3%A1ros%C3%A1dts%C3%A1tok-fogalmakat-megfelel%C5%91-defin%C3%Adci%C3%B3khöz>

Szinonimák

<https://wordwall.net/hu/resource/588195/nyelvtan/szinonim%C3%A1k>

A meghívó

<https://wordwall.net/hu/resource/1778060/fogalmaz%C3%A1s/megh%C3%Adv%C3%B3>

Az értesítés

<https://wordwall.net/hu/resource/1024359/fogalmaz%C3%A1s/az-%C3%A9rtes%C3%Adt%C3%A9s>

Leíró fogalmazás – Szerencsekerék

<https://wordwall.net/hu/resource/2489165/fogalmaz%C3%A1s/le%C3%Adr%C3%B3-fogalmaz%C3%A1s-4-oszt%C3%A1ly>

A fogalmazás részei

<https://wordwall.net/hu/resource/2192337/irodalom/fogalmaz%C3%A1s-r%C3%A9szei>

További játékokat találsz itt: wordwall.net – fogalmazás

<https://wordwall.net/hu-hu/community?localeId=1038&query=fogalmaz%C3%A1s>

OKOSDOBOZ – 4. osztály

<http://www.okosdoboz.hu/hu-HU/Exercises>

FELHASZNÁLT IRODALOM

i

Csákvári Judit és

Süvegesné Rudán Margit (2007): Útmutató a pszichés fejlődés zavaraival küzdő gyermekek, tanulók együttneveléséhez. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., Budapest.

ii Kőpatakiné Mészáros Márta (2011): A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált/inklúzív nevelése. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. Online tananyag. Forrás: <http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/sni/index.html> (Megtekintés dátuma: 2018. 12. 17.)

iii Csányi Yvonne (2000): A speciális szükségletű gyermekek és fiatalok integrált nevelése-oktatása. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 377-408.

iv Papp Gabriella (2006): A differenciálás megközelítésének néhány szempontja. Fejlesztő pedagógia, 17. 6. sz. 12-16.

v Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

vi Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

vii Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

viii Diane Heacox (2006): Differenciálás a tanításban, tanulásban. Szabad Iskoláért Alapítvány, Budapest.

^{ix} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^x Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xi} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xii} Kereszty Zsuzsa és Lányi Marietta (2017): Könyv a differenciálásról. Műszaki Könyvkiadó, Piliscsév.

^{xiii} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xiv} Kereszty Zsuzsa és Lányi Marietta (2017): Könyv a differenciálásról. Műszaki Könyvkiadó, Piliscsév.

^{xv} Diane Heacox (2006): Differenciálás a tanításban, tanulásban. Szabad Iskolákért Alapítvány, Budapest.

^{xvi} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xvii} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xviii} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xix} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xx} Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest. 429-459.

^{xxi} Diane Heacox (2006): Differenciálás a tanításban, tanulásban. Szabad Iskolákért Alapítvány, Budapest.

^{xxii} Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára; Oktatási Hivatal, 2020. (Forrás: internet; utolsó letöltés: 2020. július 10.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_1_4_evf)

^{xxiii} https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_1_4_evf

^{xxiv} Fogalmazás tankönyv a 4. évfolyam számára; Eszterházy Károly Egyetem Oktató- és Fejlesztő Intézet; 2018
(Forrás: internet; utolsó letöltés: 2020. 08. 28.

https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/FI-501010403_1_teljes.pdf

Fogalmazás munkafüzet a 4. évfolyam számára; Eszterházy Károly Egyetem Oktató- és Fejlesztő Intézet; 2018

(Forrás: internet; utolsó letöltés: 2020. 08. 28.

https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/FI-501010404_1_teljes.pdf

Képek forrása

Fogalmazás tankönyv a 4. évfolyam számára; Eszterházy Károly Egyetem Oktató- és Fejlesztő Intézet; 2018

(Forrás: internet; utolsó letöltés: 2020. 08. 28.

https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/FI-501010403_1_teljes.pdf

Fogalmazás munkafüzet a 4. évfolyam számára; Eszterházy Károly Egyetem Oktató- és Fejlesztő Intézet; 2018

(Forrás: internet; utolsó letöltés: 2020. 08. 28.

https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/FI-501010404_1_teljes.pdf

Internet – letöltések ideje: 2020. szeptember 6. – 2020. október 29.